Cena 60 gr Цана 60 гр.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 44 (192) БЕЛАСТОК 1 ЛІСТАПАДА 1959 ГОДА ГОД IV

Люба Анапюк ля сваіх экспанатаў.
фота: Зарэмба

ПАСТАНОВЫ III ПЛЕНУМА — СПРАВЫ ЎСЯГО ГРАМАДСТВА

III Пленум Цэнтральнага Камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі ўсебакова разгледзіў унутранае становішча нашай краіны і прыняў шмат важных пастаноў. Усе пастановы III Пленума ЦК ПАРП накіраваны на далейшае эканамічнае ўмацаванне нашай дзяржаўнай гаспадаркі.

Якія гэта пастановы?

Упарадкаванне цэн на мяса і дапамога з боку дзяржавы сялянству ў далейшым павышэнні вытворчасці мяса, увядзенне строгага рэжыму ў гаспадараванні грашыма паасобнымі фабрыкамі і прадпрыемствамі, паляпшэнне арганізацыі і дысцыпліны працы — вось заданні, якія паставіла наша партыя перад усім насельніцтвам краіны.

Партыя наша адкрыта паставіла справу. Калі хочаш лепш жыць, лепш есці, трэба і лепш працаваць. Ці можа быць добра гаспадару, калі жыве за пазычаныя грошы?

Таксама выглядае справа ў кожнай дзяржаве.

І для таго, каб дзяржава магла палепшыць жыццё насельніцтва, трэба мець адпаведны грашовы і таварны фонд.

Пагэтаму наша партыя заклікае ўсё грамадства да лепшай, больш прадукцыйнай працы, да дысцыпліны і парадку, да павялічэння вытворчасці ва ўсіх галінах нашай гаспадаркі.

Трэба паднімаць вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў, больш прадаваць дзяржаве хлеба, бульбы, мяса і іншых прадуктаў харчавання.

У пастанове III пленума гаворыцца аб тэрміновым выкананні дзяржаўных абавязкаў сялянскім насельніцтвам. Не можа быць так, што адзін гаспадар плаціць рэгулярна ўсе налогі і выконвае дзяржаўныя пастаўкі сельскагаспадарчых прадуктаў, а другі смяецца з яго... Нажаль, такія выпадкі сустракаліся ў нас даволі часта.

Вялікую работу прызваны зрабіць нашыя гурткі Беларускага грамадска - культурнага таварыства, калі арганізуюць грамадскія сходы і выясняць насельніцтву палітыку нашай партыі.

Трэба каб кожны з нас глыбока перадумаў пастановы III Пленум ЦК ПАРП і ўзяўся за рэалізацыю гэтых пастаноў.

Карэспандэнцыя з БССР

Новае ў калгасе

Шэсць год таму назад сельгасарцель імя Чкалава была адной з адстаючых у Беларусі. Тут збіралі нізкія ўраджаі зернавых і тэхнічных культур, мала атрымоўвалі прадуктаў жывёлагадоўлі. У 1953 годзе калгас выпрацаваў на 100 гектараў зямлі 5,8 цэнтнера мяса і 41 цэнтнер малака. Гадовы грашовы даход складаў 486 тысяч рублёў.

Не прайшло і некалькі год, а карціна змянілася да непазнавальнасці. Спрыяючыя ўмовы, створаныя для развіцця сельскай гаспадаркі Камуністычнай партыяй і савецкім урадам, дазволілі калгасу імя Чкалава як і большасці калгасаў Саюза, дабіцца значных поспехаў. Аб поспехах гэтага калгаса гаварыў на снежаньскім Пленуме ЦК КПСС у 1958 годзе тав. М. С. Хрушчоў. У сваім дакладзе ён назваў такія лічбы: у 1958 годзе чкалаўцы выпрадукавалі на 100 гектараў зямлі 72 цэнтнеры мяса, 290 цэнтнераў малака. Грашовы даход давялі да 6 млн. 500 тыс. рублёў.

За мінулы час у калгасе праведзены вялікія будаўнічыя работы: пабудаваны новы клуб на 600 месц, сямігадовая і дзве пачатковыя школы. Завершана электрыфікацыя і радыёфікацыя населеных пунктаў. Для патрэб калгаснай жывёлагадоўлі пабудавана 18 будынкаў. Новыя вялікія планы прадугледжаны калгасам на сямігодку. У 1963 годзе чкалаўцы атрымаюць у 2 разы больш сельскагаспадарчай прадукцыі, чым у 1958 годзе.

А з часу XXI з'езда Камуністычнай партыі савецкага саюза прайшло больш чым паўгода. Што ж зрабілі чкалаўцы за гэты кароткі тэрмін? Для таго, каб расказаць аб тым, як калгаснікі змагаюцца за датэрміновае выкананне сямігодкі, трэба было б напісаць вялікую кнігу.

Таму мы затрымаемся толькі на тых новаўзядзеннях, якія адбыліся за гэты час у калгасным жыцці.

Возьмем жывёлагадоўлю. Да канца сваёй сямігодкі чкалаўцы запланавалі атрымаць на 100 га зямлі 800 цэнтнераў малака і 180 цэнтнераў мяса. Каб выканаць гэтыя абавязацельствы, яны з кожным днём паляпшаюць арганізацыю працы, прыводзяць у дзеянне невыкарыстаныя раней рэзервы і магчымасці. Перш за ўсё шмат працы і энергіі затрачваецца зараз на стварэнне трывалай кармавой базы. За год тут у 2 разы павялічылася плошча кармавых культур, якія ўваходзяць у зялёны канвеер.

У разгар працы па стварэнню шматгадовых пасбішч для жывёлы на 47 гектарах закладзены пасбішчы. Восенню гэтал плошча павялічыцца яшчэ на 45 гектараў. Да канца 1963 года калгас будзе мець 300 гектараў шматгадовых культурных пасбішч.

Значнае месца ў кармавым балансе калгаса займае кукуруза. У гэтым годзе яна вырошчваецца тут на 114 гектарах. Вырасла кукуруза на славу. На асобных участках расліны дасягаюць 3,5 — 4-х метраў вышыні.

Ёсць што расказаць і аб рабоце свінаводаў. У гэтым годзе яны абавязаліся адкарміць і прадаць дзяржаве 1200 галоў свіней. Абавязацельства перавыконваецца. Ужо зараз на ферме ёсць 1500 адкормачнікаў.

(Працяг на стар. 3)

З-пад саламяных стрэх у свет шырокі

14 кастрычніка ў Беластоцкім Акруговым Музеі адкрыта выстаўка народнай творчасці беларусаў Беласточчыны. З кароткай прамовай выступіла Леакадыя Зіневіч, выконваючая абавязкі кіраўніка Аддзела культуры Ваяводскай рады ў Беластоку. Яна падкрэсліла факт вялікага зацікаўлення гэтай выстаўкай з боку ваяводскіх грамадска - культурных устаноў, арганізацый, як і мясцовага насельніцтва. Першая выстаўка народнай творчасці беларусаў Беласточчыны моцна зацікавіла таксама вучоных з цэнтральных навуковых устаноў. На яе адкрыццё прыбылі кусташ Марыя Валенская і этнаграф Януш Камоцкі з Нацыянальнага Музея ў Кракаве, Галіна Алендзкая з Варшаўскага Музея культуры і мастацтва, а таксама Анна Канчынская з Дзяржаўнага Інстытута мастацтва ў Варшаве.

Януна Станкевіч з дэпартамента мастацтва Міністэрства Культуры і мастацтва між іншым сказала:

— «Сабраныя на выстаўцы экспанаты маюць вялікую мастацкую вартасць і цікавасць для этнаграфічнай навукі. Гэтая выстаўка з'яўляецца дастойным укладам у ахову і развіццё народнай творчасці беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы».

Ад імя ГП БГКТ выступіў сакратар Віктар Швед.

На адкрыцці выстаўкі прысутнічала Люба Анапюк — беларуская народная ткачыха з калоніі Галавеск пад Бельскам.

На другі дзень мясцовы друк — «Газета Бялостоцка» і «Жыце Бялостоцке» апублікавалі абшырныя інфармацыі аб выстаўцы. На гэту ж тэму беластоцкая радыёстанцыя перадала падрабязнае паведамленне.

А беларуская перадача беластоцкай радыёстанцыі была поўнасцю прысвечана гэтай знамянальнай культурнай падзеі. Многія экспанаты з выстаўкі будуць паказаны на Аб'язной выстаўцы народнай творчасці нацыянальных меншасцяў Польшчы, якая будзе наладжана у канцы першага квартала будучага года.

Варта ўспомніць, што з гэтай выстаўкі Міністэрства культуры і мастацтва закупіць каля васьмідзесяці экспанатаў на суму каля 20 тысяч злотых. Апрача гэтага, Міністэрства культуры запрапанавала ўзнагародзіць грашовымі прэміямі па 600 злотых наступных удзельнікаў гэтай выстаўкі, тыповых беларускіх народных творцаў: Любу Анапюк з калоніі Галавеск пад Бельскам; Людмілу Леанчук з вёскі Каўпакі ў Беластоцкім павеце; Яніну Харкевіч з вёскі Адрынкі ў Гайнаўскім павеце і Елену Гры-

(Працяг на стар. 3)

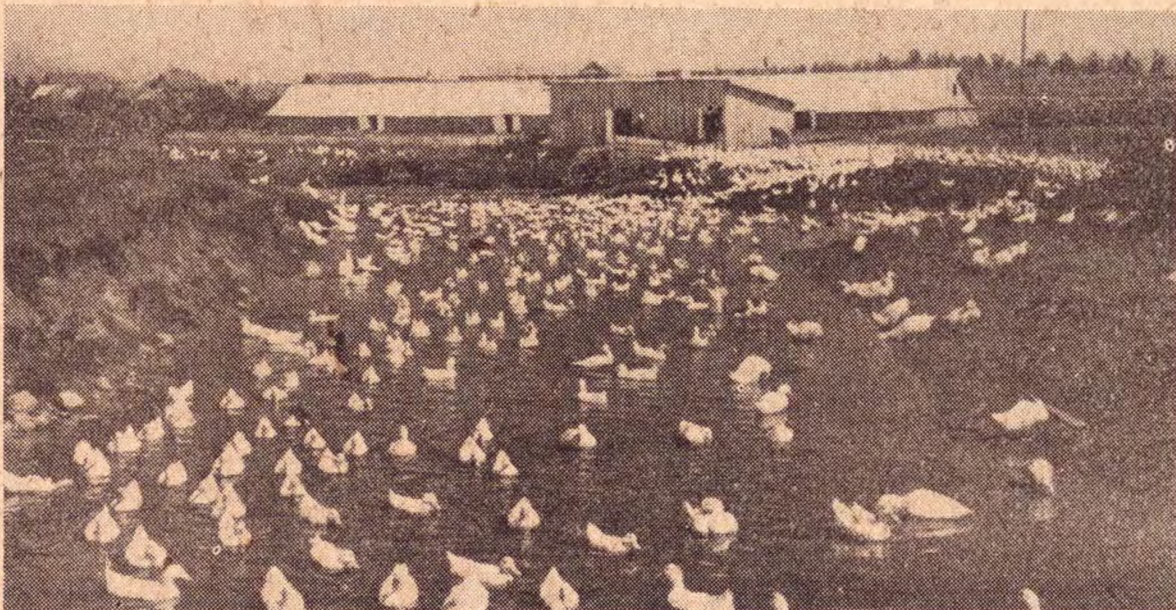

Вялікая калгасная птушкаферма. Многа на ёй качак. Тут вырошчваюць іх тысячамі.

РОЛЯ і ЗАДАЧЫ ТАВАРЫСТВА РАЗВІЦЦЯ Заходніх зямель

А. БАРВІЮК,
Віцэстаршыня Прэзідыума Савета Акругі ТРЗЗ у Беластоку.

25 мая 1957 г. усё больш развіваючыся грамадскі рух, які прадстаўляў і прапагандаваў ідэі ўсестаронняга гаспадарчага і культурнага развіцця Заходніх зямель, набыў форму грамадскай арганізацыі пад назвай Таварыства развіцця заходніх зямель. ТРЗЗ гэта грамадская арганізацыя, асноўнай мэтай якай з'яўляецца ўсестароннае гаспадарчае і культурнае развіццё Заходніх зямель.

Заходнія землі — ўмоўнае паняцце, у якое ўваходзіць уся тэрыторыя вярнуўшыхся зямель, значыцца у геаграфічным значэнні Заходнія і Паўночныя землі Польшчы.

Рэалізуючы сваю асноўную мэту, ТРЗЗ развівае шматгранную гаспадарчую, рультурна-асветную і прапагандную дзейнасць. Днём узнікнення ТРЗЗ у Беластоцкім ваяводстве лічыцца 20.VII.1957 г. З гэтага часу і да апошніх дзён усе раённыя звенні Таварыства развіцця заходніх зямель у Беластоцкім ваяводстве могуць ганарыцца сур'ёзнымі дасягненнямі ў галіне культурна - асветнай прапаганднай і гаспадарчай дзейнасці.

У трох паўночных мазурскіх паветах Беластоцкага ваяводства — Элцкім, Галдапскім і Алецкім — раённыя звенні ТРЗЗ арганізуюць працы па ўпарадкаванню гарадоў і вясковых дамоў культуры, праводзяць меліярацыю на гэтых землях. Таварыства развіцця заходніх зямель развівае сваю дзейнасць не толькі на тэрыторыі 3-х паўночных паветаў. Ахоплівае яно сваёй дзейнасцю ўсю тэрыторыю Беластоцкага ваяводства.

Мясцовыя звенні ТРЗЗ у паветах так званых «Старых зямель» ваяводства развіваюць грамадскакарысную дзейнасць, накіраваную, між іншым, на папулярызацыю сярод грамадства магчымасцей перасялення на Заходнія землі, а асабліва да 3-х мазурскіх паветаў нашага ваяводства. У гэтай працы раённыя звенні ТРЗЗ асаблівую ўвагу звяртаюць на тыя грамады, у якіх бачым найвышэйшыя паказнікі згушчэння сялянскага насельніцтва.

У дагэтуляшняй прапаганднай дзейнасці развіваюць яны так лектарскую дзейнасць, накіраваную супраць заходнегерманскага рэвізіянізма, як і прапагандаванне сярод грамадства гістарычнай праўды аб адвечнай польскасці Заходніх зямель.

У лектарскай дзейнасці папулярызуюцца таксама гаспадарчыя дасягненні Заходніх зямель на працягу 15 год існавання народнай улады і падкрэсліваецца, што сучасны гаспадарчы патэнцыял у радзе галін большы ў параўнанні з даваенным перыядам.

Сапраўды, гаспадарчае развіццё Заходніх зямель не падлягае сумненню і, не гледзячы на цяжкасці на шляху гаспадарчага развіцця, адзначаем з кожным годам усё большыя дасягненні як у гаспадарцы і культуры, так і ва ўмовах жыцця людзей працы.

У культурна - асветнай працы мясцовыя звенні ТРЗЗ імкнуліся да актывізацыі мастацкай самадзейнасці ў гарадах і вясковых пасёлках. Арганізаваліся шматлікія народныя калектывы — драматычныя, харавыя, танцавальныя і дэкламатарскія. У бягучым годзе праведзены павятовыя і міжпавятовыя агляды найлепшых самадзейных калектываў. Адной з задач мясцовых звенняў ТРЗЗ на Заходніх землях з'яўляецца дабыванне часта ўжо забытых помнікаў польскасці, за якую змагаўся вялікі сын Мазураў, паэт Міхал Кайка. Нашае таварыства ўвайшло ў справаздаўча - выбарчы перыяд сваёй дзейнасці, які дасць аб'ектыўную ацэнку дагэтуляшняй дзейнасці ўсіх сваіх мясцовых звенняў.

Крытычны аналіз недахопаў у дагэтуляшняй дзейнасці дазволіць выпрацаваць найбольш правільную праграму грамадскай дзейнасці Таварыства развіцця заходніх зямель.

Унутрана - арганізацыйная дэмакратыя забяспечвае поўную рэпрэзентацыю ва уладах дзеячаў, якія рэалізуюць ідэі ТРЗЗ.

Помнік Кайку ў Элку.

ЧЫМ ХУТЧЭЙ, ТЫМ ЛЕПШ

Камюніке савецкага прэсавага агенцтва ТАСС ізноў раз'ясніла становішча СССР у адносінах да плана склікання канферэнцыі старшынь урадаў 4 Вялікіх дзяржаў. Зводзіцца яно, менавіта, да сцвярджэння: чым хутчэй, тым лепш.

Ніколі дагэтуль мы не былі сведкамі такога шырокага разладу ва ўлонні заходніх дзяржаў, калі разыходзіцца аб акрэсленні тэрміну склікання канферэнцыі на вышэйшым узроўні.

Вернай ідэі неадкладнага склікання канферэнцыі старшынь урадаў засталася сёння, безумоўна, Вялікабрытанія. Гэта звязана ў некаторай ступені з абяцаннем, якое даў англійскай грамадскасці прэм'ер Макмілан у перыяд прадвыбарчай кампаніі. Брытанскі прэм'ер, які ў гэтым годзе адным з першых наведаў Маскву, імкнецца і надалей быць галоўнай асобай на Захадзе, якая дзейнічае для справы пэмяншэння напружанасці. Другой прычынай пазітыўнага становішча брытанскага ўрада адносна хуткай сустрэчы на вышэйшым узроўні з'яўляецца факт, што Вялікабрытанія замацавала за сабой другое, пасля Злучаных Штатаў, месца ў Заходнім свеце і не хоча яго страціць на карысць Францыі, ці якой небудзь іншай краіны. Сёння яшчэ ўтрымоўваецца становішча, што Вялікабрытанія (як трэцяя краіна) мае атамную і вадародную зброю і займае прывілегіраванае становішча ва ўлонне НАТА. Заўтра можа прыйсці яшчэ адзін партнёр, які захоча падараваць гегемонію Вялікабрытаніі ў Еўропе.

Выкарыстанне адпаведнага моманту іграе таксама сур'ёзную ролю і ў амерыканскай дыпламатыі. Прэзідэнт Эйзенхаўэр падчас размоў з савецкім прэм'ерам Хрушчовым згадзіўся прыняць прынцып мірнага вырашэння ўсіх праблем. Кожны мае права чакаць, што ў след за гэтай афіцыйнай згодай пойдуць таксама сапраўдныя намаганні ўрада ЗША. Айзенхаўэр разумее гэта і па сённяшні дзень прытрымліваецца думкі, што канферэнцыя на вышэйшым узроўні павінна адбыцца ў снежні гэтага года. Завяршэнне 1959 г. канферэнцыяй на вышэйшым узроўні папраўіла б, безумоўна, баланс амерыканскай замежнай палітыкі ў цалкам літаральным значэнні. У студзені прэзідэнт Айзенхаўэр вымушаны стаць перад кангрэсам і скласці справаздачу «аб становішчы дзяржавы».

Вось гэта і прычына, дзеля якой амерыканскі прэзідэнт гатовы быў бы прыняць удзел у сустрэчы яшчэ ў снежні. Значны ўплыў аказваюць на гэтае рашэнне і недалёкія выбары ў Злучаных Штатах, якія адбудуцца ў будучым годзе, да якіх Рэспубліканцы, гэта значыць партыя прэзідэнта, павінны добра падрыхтавацца, калі імкнуцца захаваць перавагу над Дэмакратамі.

Трэці заходні партнёр — Францыя — прадстаўляе зусім розны, калі не супярэчлівы погляд на справу склікання канферэнцыі на вышэйшым узроўні і мае да гэтага свае прычыны. Прэзідэнт дэ Голь дасканала ўяўляе сабе тое, што яго краіна займае становішча бяднейшага сваяка ў адносінах да ЗША і Вялікабрытаніі. Фанатычны патрыёт, ці хутчэй нацыяналіст, якім з'яўляецца дэ Голь, ад часу прыходу да ўлады робіць усё, каб зраўняцца з сваімі саюзнікамі. У сувязі з тым, што роўнасці нельга дасягнуць шляхам слоўных дэкларацый дэ Голь імкнецца перачакаць, адкласці канферэнцыю да вясны будучага года, каб за гэты час дабіцца другіх мэт.

А якіх? Перш за ўсё выпрадукаваць і правесці вопыт з атамнай бомбай. Гэтая «нацыянальная» французская бомба мае быць гатовай толькі ў лютым будучага года. На гэты месяц аб'яўлена яе выпрабаванне ў пустыні Сахара. Да вясны дэ Голь намагаецца, таксама з карысным вынікам, закончыць уціхамíранне Алжыра і распачаць рэалізацыю свайго «алжырскага плана». Вось мэты, якія на думку ўрада павінны даць для Францыі сапраўныя магчымасці прымаць рашэнні адносна найважнейшых для свету пастаноў. Французскаму ўраду ўсёроўна, што да гэтых найважнейшых спраў належыць, менавіта, раззбраенне, і што да агульнага кантраляванага раззбраення могуць весці іншыя шляхі, а не ўзбраенні і эксперыменты з атамнай бомбай.

Вялікадзяржаўны энтузіязм дэ Голя падтрымлівае канцлер Адэнаўэр. 84-гадовы «рыцар ордэна Крыжаносцаў», безумоўна, жадаў бы, каб канферэнцыя на вышэйшым узроўні адбылася толькі пасля яго смерці. Няма чаго здзіўляцца гэтаму, таму што вядучай думкай яго палітыкі была заўсёды няўступчывасць і непрызнанне ўжо існуючых рэальных фактаў. Сёння канцлер разумее ўласную бяссільнасць. Таму і імкнецца нейк абгрунтаваць цяжкія да прадбачання вынікі канферэнцыі на вышэйшым узроўні, заяўляе, што ГФР будзе прымушана панесці пэўныя страты за развязаную вайну.

На другі дзень крычыць ізноў, што не будзе падпарадкоўвацца ніякім пастановам, якія былі б накіраваныя супраць інтарэсаў Бона. Непаслядоўнасць характэрна цяпер раду крокаў заходніх урадаў. Калі верыць данясенням англійскай газеты «Ньюс Кронікл», то Айзенхаўэр «надта злуецца на дэ Голя». Пасля атрымання весткі аб апазіцыі дэ Голя, быццам бы выкрыкнуў: «Божа барані мяне ад сяброў — з ворагамі спраўлюся сам».

Кіраўнікі Вялікабрытаніі таксама не шкадуюць горкіх слоў сваім партнёрам з кантынента. Ці гэтыя розніцы ў поглядах прывядуць у канцы да вызначэння супольнай платформы Захада перад сустрэчай на вышэйшым узроўні? Пакажа гэта недалёкая будучыня. Для людзей лёс сустрэчы на вышэйшым узроўні не з'яўляецца абыякавым. Яны гавораць: чым хутчэй, тым лепш.

У. ЛАЗІНСКІ

З ЖЫЦЦЯ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ МЕНШАСЦЯЎ

II З'езд ЛГКТ

25 кастрычніка г. г. у Сэйнах адбыўся II З'езд Літоўскага грамадска-культурнага таварыства.

Асаблівую ўвагу звярнуў II З'езд ЛГКТ на актывізацыю літоўцаў, насяляючых Польшчу, у сацыялістычным будаўніцтве і на патрэбу ажыўлення культурна - асветнай працы ў гуртках ЛГКТ.

З'езд выбраў новае Галоўнае праўленне ЛГКТ. Старшынёй Прэзідыума Галоўнага праўлення ЛГКТ выбраны Альгерд Скрыпка

У З'ездзе прымалі ўдзел прадстаўнікі цэнтральных, ваяводскіх і павятовых улад.

ШТО ЧУВАЦЬ У ЎКРАІНЦАЎ

УГКТ рыхтуецца да свайго новага з'езду. Украінцы разгарнулі перадз'ездавую кампанію. Адбыліся ўжо павятовыя канферэнцыі, цяпер рыхтуюцца ваяводскія.

Ацэньваючы дагэтуляшні ход кампаніі, старшыня Галоўнага праўлення Украінскага грамадска-культурнага таварыства піша ў «Нашым слове»:

«Трэба сцвердзіць, што ўсюды, дзе нашы гурткі ці павятовыя праўленні працавалі бесперабойна, у дыскусіі закраналіся канкрэтныя справы, уносіліся каштоўныя прапановы, рэалізацыя якіх паможа лепш забяспечыць патрэбы ўкраінскага насельніцтва і разгарнуць культурна-асветную працу».

З жыцця БГКТ

СУСТРЭЧА СТУДЭНТАЎ СА СТАРШЫНЁЙ ГП БГКТ

10 кастрычніка г. г. у памяшканні Аддзела БГКТ у Варшаве адбылася вечарына, спалучаная з сустрэчай старшыні Галоўнага праўлення БГКТ Уладзіміра Станкевіча са студэнтамі аддзялення Беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце. Тав. Станкевіч падзяліўся са студэнтамі сваімі ўспамінамі з часоў палітычнай і рэвалюцыйнай дзейнасці. (іл)

Літаратурны вечар

23 кастрычніка г. г. у памяшканні БГКТ у Варшаве адбыўся літаратурны вечар, на якім з новымі вершамі выступіў Яша Бурш.

Пасля выступлення паэта, адбылося абмеркаванне яго вершаў, якое прайшло ў надзвычай жывой форме.

Фінал мастацкай выстаўкі

26 кастрычніка г. г. адбылося ў Беластоку ўрачыстае ўручэнне ўзнагарод удзельнікам мастацкай выстаўкі, якая змяшчалася ў Клубе міжнароднага друку і кнігі ў Беластоку.

Удзельнікі выстаўкі — члены літаратурна - мастацкага аб'яднання пры рэдакцыі «Ніва» — атрымалі дыпломы і грашовыя ўзнагароды ад ГП БГКТ і Аддзела культуры ВРН.

Журы першую ўзнагароду прысвоіла Аглаі Артысевіч; другую — Любе Красоўскай; трэцюю — Янку Аніселовічу.

Пасля ўручэння ўзнагарод адбылася дыскусія над далейшай дзейнасцю нашых мастакоў. Вырашана стварыць мастацкае аб'яднанне і прыцягнуць да супрацоўніцтва не толькі дыпламаваных мастакоў, але і аматараў.

Усе ўдзельнікі дыскусіі выказалі таксама пажаданне, каб падобныя выстаўкі арганізаваліся кожны год.

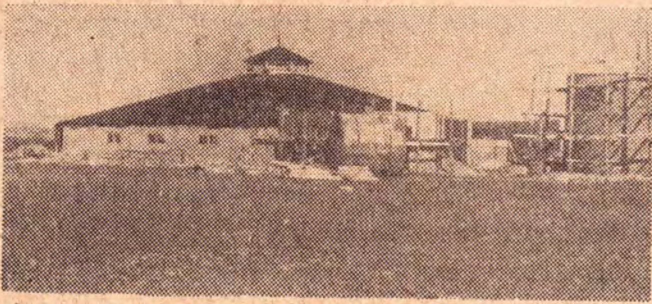

Круглы кароўнік — новае ў калгасным будаўніцтве. У калгасе імя Чкалава яно ўжо ўведзена ў жыццё. На пачатак стойлавага перыяда ў гэтым кароўніку памесціцца 200 кароў.

Новае ў калгасе

(Працяг са стар. 1)

Ды і як свінаводам не мець поспеху, калі для іх працы створаны здзіўляючыя ўмовы. Свінаферма, а па-праўдзе — гарадок, пабудавана не так даўно, добра абсталявана і поўнасцю механізавана. Тут усё робяць машыны: яны мыюць і сякуць клубні, вядуць запарванне корма, развозяць яго па адкормачным пунктам.

У гэтым годзе працаўнікі фермы перайшлі да груповага метаду дагляду жывёлы. Калі раней адна свінарка вырошчвала па 35-40 свіней, то зараз яна адкармлівае па 160—170 галоў. Эканомяць свінаводы і на другім. З мінулага года яны сталі адкармліваць свіней на пасевах бульбы. Гэта робіць значна таннейшай гадоўлю свіней і ліквідуе такія працаёмкія працэсы, як прыгатаванне і транспартыроўка бульбы.

А вось птушкаферма. За год калгас выгадуе 23 400 качак. Калі дадаць да гэтага 9 тысяч курэй і звыш тысячы гусей, то атрымаецца значная лічба. Выхад птушынната мяса на 100 гектараў зерневых складзе ў канцы года 60 цэнтнераў.

П. МУРАШКІН

«Добрая кукуруза, — гаворыць старшыня калгаса А. Д. Кажамякін (злева) аграному Ф. М. Левша. Малайцы кукурузаводы.

З пад саламяных стрэх у свет шырокі

(Працяг са стар. 1)

гарук з вёскі Галады на Бельшчыне.

Кваліфікацыйная Камісія выстаўкі звярнула ўвагу на высокае народнае майстэрства ўзнагароджаных ткачых і вышывальніц. У іх творчасці выступае яркая рыса рэгіянальнага характару і далікатнасць калярызацыі.

На выстаўцы знаходзяцца прыгожыя льняныя плахты, старадаўныя саяны, парцякі, ходнікі, ручнікі з цудоўнымі ўзорамі, гаршкі і даўныя лазовыя і лыковыя каробкі.

Большасць закупленых на выстаўцы экспанатаў будзе перададзена ў карыстанне Беластоцкаму акруговаму музею. Многія вырабы будуць размешчаны ў выставачных залах музея Варшавы і Кракава.

Стараннем Беларускай секцыі Беластоцкага Аддзела польскага людазнаўчага таварыства экспанаты, прадстаўленыя на выстаўцы, будуць сфатаграфаваны для навуковых доследаў.

Гэтая першая выстаўка беларускай народнай творчасці Беласточчыны з'яўляецца добрым пачаткам у справе аховы і развіцця народнай культуры. Гэта добры пачатак у развіцці маладой беларускай этнаграфічнай навукі ў Польшчы.

Выстаўку арганізаваў Аддзел культуры Ваяводскай Рады супольна з Галоўным праўленнем Беларускага таварыства.

САКРАТ ЯНОВІЧ
Ст. інструктар ГП БГКТ

Сяляне

Магдзе ўжо мінула 80 год, але яна кабета яшчэ жвавая, жыве з другім мужам. З першым, Сцяпанам, Магдуся пражыла мала больш як 20 гадоў. Сцяпан быў працавіты чалавек і ён з Магдусяй, мала наймаючы, абрабляілі палавіну зямлі, 12 гектараў. Ад Сцяпана нічога не ўцякло. Пачуе бывала, што жыхары вёскі збіраюцца ісці за Буды на рыбу, Сцяпан спешкай да Ёселя, каб захацеў з імі лавіць рыбу. З ім заўсёды шанцавала. З'явяцца грыбы ў лесе, Сцяпан за грыбамі. Спытаеш яго: — Ї вы, дзядзьку, за грыбамі? — А так, брацішку, работа ні звер, у лес не ўбяжыць, а грыбы людзі забяруць. Ї збірае ён грыбы. У сваіх кішэнях Сцяпан заўсёды насіў раменьчык і кусочак памайстэрску высечанага дрэўца, пераважна клёна, з якога Сцяпан выстругваў гладкія лыжкі на продаж. Канчаюцца, бывала, палявыя работы, Сцяпан бярэцца за малацьбу. У Сцяпана з палавінкі збіралася 40 — 50 коп жыта, якіх 30 коп аўса, ячмень, грэчка; усё гэта трэба было аднаму Сцяпану вымалаціць, а Сцяпан абы як не малоціць, малаціў ён шчыра, на чатыры бакі, так, каб у саломе ніводнага зерня не засталося. За тое ж яго саломы мышы не елі. Скажа бывала Магдуся: — Сцяпан, наймі да сябе якога-небудзь хлопца, хай паможа.

— Мая ты саколко, што я сам буду рабіць, да вывазкі ні паеду, буду цэпам памалу.

Ї чупэрыў Сцяпан з ранку да вечара, прыхватваючы добры кавал ночы. На палудзень Сцяпан ніколі не прыходзіў, шкадаваў часу. Часта прыходзілася бачыць, як ён, прыходзіўшы з току, сядаў за стол. Магдуся падавала Сцяпану добрую міску стравы, кусок мяса, патэльню гаўканіцы або кашы, да якой падстаўляла міску крупніку, забеленага або засквaранага. Сцяпан еў памалу, але адстаўляў пасуду пустой. Бывала, хтось старэйшы скажа: — Ну і ясі, Сцяпан, многа, мусіць жывот у цябе ў тры полкі. Сцяпан усміхнецца і скажа: — А так, брацішку, цэлы дзень не еўшы, нацягаўшыся, хутка рассмакаваўшыся, чамкаеш па самую гаўку.

Аднойчы разышлося па вёсцы, што Магдусін Сцяпан захварэў, яму ўжо даўно дакучаў жывот, але па датковы Сцяпан мацаваўся не паддаваючыся, думаючы, што пройдзе, але Сцяпану было ўсё горш. Сцяпан быў прымушаны легчы ў пасцель. Магдуся, устрывожаная, запрапанавала прывесці доктара, на што Сцяпан адказаў: — Мая ты саколачко, як Бог не паможа, то і доктар не вылячыць, прывядзі ляпей ксяндза. Прыехаў ксёндз. Картановіч, паспавядаў Сцяпана але Сцяпану не папепшала. Ї памёр працаўнік. Магдуся пахавала яго, справіла памінкі і засталася адна адзінёханька. Але не доўга суджана быць ёй удавой.

Жылі ў нашай вёсцы чатыры браты, на ззартаку таўкліся, жывучы ў недастатках. Старшы з іх Ёзік кажа: — Надаела мне цёгацца з клумкам па заробках, пайду спытаюся ў Магдусі, можа за мужыка мяне возьме. Пачакаўшы пакуль у Магдусі выйдзе жалоба, Ёзік пайшоў да Магдусі ў сваты. Магдуся згадзілася ўзяць яго да сябе, патрабуючы толькі, каб ён перайшоў на каталіцкую веру. — Вераю жыць не будзеш, — падумаў Ёзік. Павянчаліся яны ў касцёле, і стала Магдуся жыць з маладым мужам. Горача Ёзік узяўся за працу, вясёла было яму працаваць на шырокім загоне. У Магдусі была старая хата з саламянымі пячыцамі. Ёзік прадаў яе, купіў новую з вялікімі вокнамі.

На зелянца выйшла хмарка, пярун ударыў у Магдусіна гумно. Хоць збегліся людзі і суседзія будынкі выратавалі, але гумно згарэла. Пабудаваў Ёзік новае і накрыў дахоўкай. Незадоўга ўспыхнула вайна і забралі Ёзіка да войска. Быў у лагеры. Вярнуўшыся хворым, стаў лячыцца. Цяжка было яму абрабляць палавінку. Малодшы брат яго Мікалай, прыйшоў да Магдусі і кажа: — Калі ў вас няма каму працаваць, распішыце на мяне з братам палавінку, арэнду вам дамо. Так і вырашылі. Распісалі на роўнай частцы зямлю, браты выэначылі арэнду. Ёзік трымае карову, укормлівае кожны год добрага кабанчыка, Магдуся гадуе 12—15 штук курэй. У яе ў хаце «Сталіца» частушкі рэжа. Ёзік мае час і ў гарачую пару пасядзець у цяньку, пайсці на вечарыну, але без работы не сядзіць, навучыўся плесці добрыя кошыкі, робіць граблі. Работа лёгкая, часта можна убачыць Ёзіка ў Міхалове на рынку, як прадае кошыкі, а перад сенакосам граблі. Хлапец ён красамоўны, умее пагаварыць, расказаць казку, а часам і каго - небудзь пакпытваць.

ЯЗЭП ГРЫКО
Леановічы

Наша моладзь

Некалькі звычайных з'яў

(артыкул дыскусійны)

Цяжка ў адным артыкуле сказаць усё, што прыходзіць на думку адносна паводзін, жыцця і жыццёвых спраў нашай моладзі. Тым больш, што будуць гэта заўвагі крытычнага і дыскусійнага характару.

Трэба адзначыць, што не ўся моладзь умее наладзіць у сябе т. зв. культурнае жыццё. У многіх вёсках існуюць мастацкія гурткі. Яны існуюць, як вядома, пераважна ў вёсках са школамі, дзе настаўнікі прымаюць актыўны ўдзел у наладжванні культурнага жыцця. Вось, напрыклад, не так даўно, у вёсцы Кузава каля Чаромхі была наладжана вечарына, спалучаная м. ін. з сустрэчай з аўтарамі зборніка «Рунь». Здзіўляліся арганізатары вечарыны і большасць прысутных, калі пачулі галасы сярод мясцовай моладзі, што «калі забава, дык забава, а не артыстычныя выступленні». Потым, аднак жа, і гэтыя адзінкі пераканаліся, што вечарына была вельмі прыемнай і жадалі, каб іх было больш.

Ці ж не лепш было б, каб замест гэтых традыцыйных забаў, «афіцыйнай часткай» якіх з'яўляецца агульнае піццё гарэлкі, а так сказаць, «артыстычнай часткай», вельмі, зрэшты, непрыемнай, — узаемнае разбіванне галоў, — наладжваць культурныя вечарыны ў спалучэнні з забавамі, нават у парафіяльныя святы абрадавага характару. У ліку некалькіх бліжэйшых вёсак заўсёды знойдуцца здольныя людзі, якія могуць прыняць актыўны ўдзел у арганізацыі культурнага жыцця.

(Працяг на стар. 4)

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР на 1960 год

Неўзабаве выйдзе з друку Беларускі каляндар на 1960 год. У каляндары ёсць частцы, апрача праваслаўных і каталіцкіх свят, знойдуць чытачы ўсходы і заходы сонца і месяца, а таксама памятныя даты з гісторыі сусветнай культуры. Асаблівая ўвага звернута на культуру польскага і беларускага народаў.

У календары змешчаны артыкулы аб дасягненнях Польшчы на працягу 15 год, аб новай аграрнай палітыцы, сельскагаспадарчым фондзе і сельскагаспадарчых гуртках.

Багаты аддзел прысвечаны жыццю беларусаў у Польшчы і іх культурна - асветнай дзейнасці.

Тут будзе паказана свайго роду гісторыя дагэтуляшняй дзейнасці БГКТ, а таксама беларускіх школ. Шмат дзвестак.

У календары змешчаны матэрыял пра партызанаў Беласточчыны. Ёсць таксама этнаграфічны раздзел.

Ідучы на руку пакупнікам, рэдакцыя каляндара змясціла расліканне паяздоў і ПКС-аў, а таксама календар цяжарнасці жывёлы.

Калі дадаць да гэтага, што календар надзвычай багата ілюстраваны здымкамі з жыцця беларусаў у Польшчы, то не застаецца нічога іншага, як парэкамендаваць гэтую каштоўную рэч кожнаму нашаму чытачу, тым больш, што каляндар каштуе ўсяго 5 зл. (З перасылкай па пошце 6 зл.).

Асабліва вялікую дапамогу аказа Беларускі каляндар на 1960 г. актывістам БГКТ, нашым гурткам, настаўнікам, школьнай моладзі, а таксама сельскагаспадарчым гурткам.

Многа цікавага знойдзе ў ім таксама кожны сімпатык БГКТ. Тыраж каляндара 6000 экзэмпляраў.

Заказы (груповыя і адзіночныя) з аплатай за каляндар трэба накіроўваць па адрасу: Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego. Białystok ul. M. C. Skłodowskiej 7.

НЕКАЛЬКІ ЗВЫЧАИНЫХ З'ЯЎ

(дыскусійны артыкул)

(Працяг са стар. 3).

Многае залежыць і ад мясцовай інтэлігенцыі. Часта можна сустрэць у вёсках настаўнікаў і лекараў, якія наракаюць, што ім сумна, што яны ізаляваны ад моладзі. І не саромяцца ж нават у гэтым самі прызнавацца. Шчыра, ад душы скажу, што не варта арганізоўваць некалькі асабовых гурткоў вясковай інтэлігенцыі. З такой думкай я сустракаўся ўжо неаднойчы. «Дзейнасць» гэтых гурткоў, па-мойму, зводзілася б на ігры ў карты і піцця... віна. Лепш зрабіць так, як настаўнікі ў Ласінцы. Яны дапамагаюць у працы гуртка і актыўна ў ім удзельнічаюць. Ім ніколі не сумна, і ўсе іх паважаюць.

А возьмем Шымкі. Ці ж патрэбныя там забавы, на якіх б'юцца праваслаўныя і каталікі. Хіба не памылюся, калі скажу, што сведчыць гэта аб адсталасці і недахопе культуры. Не падумайце, што пішу аб гэтым, каб толькі пісаць. Гэта ж важная справа. У Шымках і наваколлі няма ніякага мастацкага гуртка, няма там школы сельгаспадрыхтоўкі. Чытальніцтва кніжак і газет сярод моладзі — гэта цаліна. Больш чытаюць старэйшыя. Можа не сумна будзе, прабачце за шчырасць, мясцовай інтэлігенцыі, калі падумае аб гэтым.

У шматлікіх вёсках існуе звычай, што дзяўчаты не ходзяць на забавы ў суседнія вёскі. Яны баяцца дрэнных паводзін кавалераў. Ці ж не сорам такім хлопцам, калі іх баяцца прыгажуні? Ці ж не больш прыемна пагуляць, калі на забаве збярэцца моладзь з некалькіх вёсак. І такі кавалер едзе потым у сваты да невядомай дзяўчыны, шукаючы вялікае прыданае, бо вядома, аб каханні няма тут ніякай размовы. Потым узнікаюць сярод маладажонаў розныя трагедыі.

Хочацца сказаць нешта і аб вясельных урачыстасцях. Ужо увайшло ў нас у традыцыю, што запрашаюць на іх усіх родных і блізкіх. Не хачу падлічаць, колькі каштуе такая ўрачыстасць, гэта чытачам вядома. Але ці ж сапраўды трэба, каб вясельныя госці выпівалі аж 100 літраў гарэлкі (нават значна больш, калі складзем разам, колькі вып'юць у маладой і ў маладога) і ў часе ўрачыстасці не памятаюць, у каго яны на вяселлі, бо і гэтак бывае. А бацькі не маюць потым грошай на падатак. Я не супроць вясельных урачыстасцей ды і сам не скупы чалавек. Аднак жа, ці не лепш было б, каб маладыя (маладажоны) сэканомілі і купілі сабе мэблю ці што іншае. Задавальненне было б значна большае. Чаму, як гавораць людзі, калісьці на вяселлі выпівалі дзясятую частку таго, што сёння. Жыццё стала лепшым, мы сталі багацейшымі, аднак жа не азначае гэта, на маю думку, што, падтрымліваючы традыцыі, будзем ісці ў дрэнным напрамку.

Трэба, каб нашае матэрыяльнае жыццё мела сваё добрае адбіццё ў маралі і паводзінах.

Прыйшлося закрануць толькі некаторыя з'явы. Думаю, што чытачы таксама будуць мець свае заўвагі адносна закранутых праблем і падзеляцца з намі сваімі думкамі.

М. КУРАШ

На выстаўцы народнага мастацтва беларускага насельніцтва Беласточчыны. Народныя ўборы. Фота — Зарэмба

ЧАМУ ў КРАМАХ

Міхалоўскага ГС няма хлеба

Жыхары горада захапляюцца вясковым хлебам. Пераважная большасць сялян любіць, наадварот, хлеб, выпечаны ў горадзе.

Спячы хлеб у вёсцы — гэта не зусім лёгкая справа. Работа гэтая забірае шмат часу. Таму ў час гарачых палявых работ сяляне вельмі ахвотна куплялі б гатовы хлеб, калі б ён быў у мясцовых крамах. Нажаль, мала калі ён бывае.

Мне неаднойчы давялося слухаць нараканні сялян на недахоп хлеба ў крамах, якія належаць Міхалоўскаму ГС.

— «Што ж мы зробім, — разводзілі крамнікі рукамі ў адказ сялянам. — Міхалоўская хлебапякарня не можа поўнасцю забяспечыць запатрабаванне». Мяне гэта зацікавіла. У Міхалове ж нядаўна пабудавалі новую механічную пякарню. Ці ж сапраўды яна не можа поўнасцю забяспечыць запатрабаванне на хлеб?

З гэтым пытаннем я звярнуўся да старшыні ГС Янкі Назарка.

— Няпраўда, — адказаў ён коратка. — Прадукцыйная магутнасць нашай пякарні — 5 тон у суткі. А выпякае яна толькі палову гэтага. Нажаль, маем цяжкасці ў збыце нават гэтай невялікай колькасці пякарскіх вырабаў.

Справа ў тым, што крамнікі не робяць запатрабавання на хлеб і іншыя пякарскія вырабы. Мабыць ім асабіста не аплачваецца гэта.

Ой, крамнікі, крамнікі. Не шкадуйце сялянам смачнага Міхалоўскага хлеба.

(Вб)

РАДАСЦЬ І СУМ КРУШЫНЯНСКІХ ПАЖАРНІКАЎ

Добраахвотная пажарная каманда ў Крушынянах мае, так сказаць, вялікую традыцыю. Арганізаваная ў 1927 г., яна існуе і па сённяшні дзень. Некаторыя пажарнікі, як Мікола Краскевіч, Аляксандр і Кастусь Патэльскія і др., працуюць у камандзе ад пачатку яе арганізацыі. За ўвесь перыяд свайго існавання Крушынянская пажарная каманда перажывала гады свайго ўзлёту і цяжкія гады ўпадку.

У 1953 годзе Крушынянскія пажарнікі атрымалі новую матапомпу і патрэбныя да яе прылады. Не маючы рамізы, матапомпу памясцілі пакуль што ў сенях аднаго з пажарнікаў, грам. Івана Макаля. Летам 1958 года з невядомых прычын загарэўся бензін, і толькі дзякуючы ахвярнасці Івана Макаля і яшчэ аднаго жыхара з Крынак, матапомпу, хоць і абсмаленую, выратавалі.

У 1953 г. пабудаваны для пажарнай каманды склад і раміза. Аднак пакрыць будынак з уласных сродкаў пажарная ахова не магла. Пагэтаму сцены будынка стаялі да 1956 г., пакуль Павятовая камендатура СП, злітаваўшыся, не прыслала дошкі, дзверы і 10 ролікаў дахавага толю (папы). Будынак быў пакрыты, а інвентар перанесены ў рамізу. Але пакрыты адным слоем толю, дах рамізы не мог супраціўляцца бурам і па сённяшні дзень будынак стаіць амаль без страхі.

Летам г. г., дзякуючы намаганням каманды, ўдалося выпрасіць у Павятовым праўленні СП у Саколцы 11 мяшкоў цэменту на дахоўку, абяцалі таксама рэйкі (латы) і грошы на выраб дахоўкі, але гэта была толькі абяцанка. Дахоўка ляжыць ужо гатовай у майстра, але сродкаў на яе выкуп няма. У рамізу льецца вада і знішчае бясцэнны супрацьпажарны інвентар. Надыходзіць зіма са снегам і завеямі. Браць матапомпу пад саламяную страху ніхто больш не мае ахвоты.

Крушыняны — вялікая вёска, каля 140 гаспадароў, і не малая заслуга Крушынянскіх пажарнікаў у тым, што на працягу апошніх 20 гадоў быў толькі адзін невялікі пажар у вёсцы.

Крушынянскія пажарнікі дамагаюцца апекі з боку Павятовага праўлення Стражы Пажарных.

Аляксей Карпюк

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

Іля возера я прачытаў тады Крысі палітычную лекцыю.

Я сам тады больш верыў, чым разумеў, і што мог расказаць, мне цяжка цяпер і ўявіць. Адно памятаю, што Крыся ўслухалася ўважліва і нават захаплялася. А пад канец згадзілася са мной, што рэлігія — мінулае, а ідэі сацыялізма — будучыня народаў. Я стаў пэўны, што Крыся перайшла ў маю «веру». Гэта мяне нават падняло ў сваіх вачах.

Вясёлыя, бадзёрыя, здаволеныя і шчаслівыя, мы вярталіся з возера.

Калі праходзілі па Антаколю насупраць касцёла Пятра і Паўла, Крыся спынілася і перахрысцілася, забыўшыся зусім, што мне абяцала ля возера.

Логіка не дзейнічае на тых людзей, якія глыбока вераць. Для таго, каб гэтую веру парушыць, мала адных лекцый і разважанняў. Самыя лепшыя довады бяссільныя, калі ў чалавека добра ўкараніліся схільнасці і звычкі і пераўтварыліся ў характар. Іх можна парушыць тады, калі ўстрасянуць моцна пачуццямі чалавека. Усё гэта я зразумеў гадоў дзесяць пасля. А ў тую хвіліну, узіраючыся, як Крыся набожна і з наіўным адданем крысціцца, я злосна вылаяўся ў душы:

— Вось табе і сагітаваў на сваю «веру»...

9.

Мною пачалі валодаць незразумелыя хістанні.

Яшчэ некалькі дзён назад я быў упэўнены, што Крысю кахаю. Цяпер упэўненасці не меў. Бо калі сядзеў побач з ёю, ва мне не варушыўся ні адзін нерв! У гарачыню мяне часамі брала такая лянота, што, здаецца, каб нехта побач пазяхаў, у мяне не хапіла б сілы волі не зрабіць тое самае. Хіба ж так сябе адчуваюць у прысутнасці каханай? У мяне на сэрцы было б тое самае, каб побач сядзела і кожная іншая дзяўчына.

Раўнадушнасць і нейкая ўпершыню адведаная ўпэўненасць і задавальненне самім сабою, быццам пасля ўдала выкананага задання, пасля якога я стаў на цэлую галаву вышэй над светам, валодалі ў гэтую хвіліну мной. На Крысю пазіраў я ўжо звысоку, паблажліва. Відаць, гэта ў мяне ішло ад эгаізма.

І адбывалася нешта такое, што я пераставаў разумець. Чым больш зазнаваўся, не звяртаў на яе ўвагі, тым больш яна за мной бегала, відаць, так яе ашаламіў. Яна заўважыла ва мне перамену і старалася ва ўсім дагадзіць.

Аднаго дня мы сядзелі на сваёй гары, схаваўшыся за кусты. Нізам па сцежцы хадзілі людзі.

Крыся, як усе жывыя і буйныя натуры, не патрабавала для вучобы спецыяльнай цішыні. Адначасова вучылася, гаварыла са мной і сачыла за ўсім, што адбывалася навокал. Я нарэзаў лазовых дубцоў і, плетучы кошык быў заняты сваімі думкамі. Крыся закрыла падручнік лацінскай мовы, паказала на паненку на сцежцы, спыталася:

— Падабаецца?

Я прыглядзеўся. Паненка, як паненка. Толькі з чорнай радзімкай на шчацэ.

— Што ў ёй цікавага, хіба гэта? — паказаў я сабе на шчаку, нездаволены тым, што адарвала мяне ад работы і думак.

— Сядзіць чалавек са мной, а душа лунае са студэнткай! — упікнула яна, уражаная маёй незалежнасцю.

Я зазлаваў.

— Не буду, Янэчку! — пачала яна пакрываць мяне пяшчотамі. — Толькі не дуйся так. Ты адзін чалавек на свеце, з якім мне так добра...

Стала яе шкада. Я размяк і забыў сваю тугу. Назаўтра, калі з'явілася Крыся, на яе шчацэ віднеўся маленькі кавалачак жоўтага аптэкарскага пластыра.

— Вязальнай шпіцай укалолася, — паясніла. Латка адхінулася і я заўважыў чорную кропку, выпечаную ляпісам. Убачыўшы, што ўзіраюся, Крыся пачырванела і закрыла латку пальцам. Мяне гэта кранула. Зрабілася шкада яе. Я падсеў. Агарнула такое жаданне схапіць яе на рукі і пацалаваць, што яна закрыла падручнік і насцеражылася. Пад дзеяннем яе чыстых спалоханых вачэй я струсіў, узяў касу і, як часамі на вёсцы хлопцы, што з-за самалюбства сваю чуллівасць замяняюць грубасцю, прказаў:

— Эх, хвост... Бабскія фокусы...

Крыся непрыемна паморшчылася, касу адабрала і закінула за плечы.

Наогул, я часта бачыў у яе вачах, як вытанчаныя пачуцці паненкі абражаліся ад маіх нехлямяжных грубых і часамі дурных выхадак. Ды яе прыцягвала да мяне нейкая другая сіла, якой Крыся не магла даць рады. Сіла была такая ма-

Старыя заслужылі людскую старасць.

ЯШЧЭ АБ АРТЫКУЛЕ „ЗАБОЙСТВА МАЦІ"

Ад пары да пары паяўляюцца ў прэсе смутныя весткі, падобныя той, якая з'явілася ў 33 № «Нівы» пад загалоўкам «Забойства маці».

Там унук парубаў сякерай дзеда, там сын забіў маці, а там іншым спосабам сын абарваў жыццё старога бацькі.

Гэтыя весткі моцна хвалююць грамадскую думку і ўзрушаюць кожнага добрасумленнага чалавека. Аб забойствах старых бацькоў пішуць газеты. Але маўчаць газеты, маўчыць радыё, маўчыць грамадская думка, маўчаць суседзі аб тых жыццёвых абставінах, якія родзяць забойствы, аб умовах, якія ствараюць дзеці сваім бацькам. Нажаль, гэтага не бачаць, а калі і бачаць, дык маўчаць. Фактаў не трэба прыводзіць. Факты амаль што ў кожнай вёсцы, толькі трэба аглядзецца і адважна глянуць праўдзе ў вочы.

Настаўнік з Нарвы ў 38 № «Нівы» піша, што разумна паступіў бы Андрэй з Відава, каб пакінуў сваю маці, і выехаў на захад. Безумоўна, што паступіў бы разумней, не быў бы забойцам роднай маці, не пакрыўдзіў бы і сваіх дзяцей, а старэнькую Ганну даглядаў бы хтосьці другі, хто кіраваўся б у першую чаргу сваёй выгадай, але ніколі думкаю, каб стварыць шчаслівую старасць для Ганны.

Не жадаю гэткай апекі ніводнаму старцу. Забойствы бацькоў здараюцца і ў гарадах, але ў меншай колькасці. Прычына — матэрыяльная незалежнасць старых ад дзяцей, тут я маю на ўвазе рэнты, пенсіі (эмерытуры). На вёсцы гэтага няма. Не раз працу дзядоў і бацькоў нішчыць на вёсцы агонь, вайна ці якая іншая злыдня. Дзеці ствараюць сваімі сіламі новыя ўмовы да жыцця, будуюцца, нажываюць інвентар, а іх бацькі становяцца для іх непатрэбным баластам. Праходзяць гады, а бедныя бацькі, свядомыя сваёй нядолі, цягаюцца ад дачкі да нявесткі, асмеяныя, палаяныя, нікому непатрэбныя. Так, гэта праўда ва ўсёй сваёй галечы. А ці ж не заслужылі гэтыя бедныя старэнькія на некалькі год спакойнай старасці.

Дзе ж выхад з гэтага цяжкага становішча? На мой погляд, гэту цяжкую праблему магла б развязаць адпаведна густая сетка дамоў старасці, дзе старыя людзі пад вокам кваліфікаванай службы маглі б спакойна прычакаць людской смерці. У меру разбудовы дамоў старцаў працаўнікі грамадскай апекі павінны адшукаць гэтых людзей. Грамадскія рады нарадовыя павінны даводзіць да ведама адпаведных улад аб тых сем'ях, дзе сужыццё награжае трагедыяй, або дзе дзеці здзекваюцца над сваімі старымі бацькамі. Можа і маці Андрэя, Ганна, пайшла б у гэты дом, каб хтосьці ёй параіў, а месца павінна было б знайсціся. Знайшлося б і месца для Андрэя на многа лет. Нельга забываць, што старыя людзі заслужылі людскую старасць і людскую смерць.

К. П.

МАЛАДОСЦЬ І ПЕСНЯ

Зайграў Аляксей Касцючук.
Фота аўтара

Вечар. На двары шамоча жоўтымі лістамі дрэў халодны асенні вецер. Зрывае і кідае іх на зямлю.

Сяджу ў вясковай святліцы ў Чыжах, у плашчы і ссутуліўшыся. Тут таксама хсладна. Праз чорныя дзіркі акон шугае той самы вецер, што шуміць на двары. Неўтульна і сумна... Ды вось паплылі гукі гармоніка — зайграў Аляксей Касцючук. І вецер прыціх, заслухаўся: не спаборнічаць яму з такім майстрам.

Заварушылася і моладзь. Заспявалі дзяўчаты і хлопцы. Гучныя галасы адбіліся ад столі, запоўнілі залу. Узняўся на сцэне пыл пад нагамі танцораў, і вецер, і холад, і неўтульнасць адступілі.

Галасы ў Чыжоўскіх удзельнікаў самадзейнасці надзвычай прыгожыя і моцныя. І песні, асабліва беларускія, яны спяваюць беззаганна. Не магу не ўспомніць тут голас Ніны Заброцкай. Талент!

Чыжоўскі хор бярэ за аснову традыцыі сваёй вёскі. Яны, напрыклад, спяваюць «Ой ляцелі гусі з броду» — песню, якая з прадвека бытуе на беларускай вёсцы.

Танцы выглядаюць непараўнальна бядней. Але гэта тлумачыцца, перш за ўсё, тым, што пастаноўшчык танцаў — настаўніца Кульчакевіч (яна ж і дырыжор хора) не мае ніякіх дапаможных матэрыялаў у сваёй працы. Яна сама стварае танцы.

Каб дапоўніць вобраз чыжоўскага мастацкага калектыва трэба сказаць, што працуе ён, ды яшчэ з поспехам, ставіць на сцэне кароткія камедыі, вадэвілі, сцэнічныя жарты.

Маладыя сэрцы ў Чыжах не паддаюцца халодным подыхам асенняга ветра. Перамагае маладосць і песня!

ВЕРА ЛЕЎЧУК

«Рунь» у перакладзе на рускую мову

Як паведамляе «Рускі голас», П. Юр'еў закончыў работу над перакладам на рускую мову зборніка членаў літаратурнага аб'яднання пры рэдакцыі «Нівы» — «Рунь».

Аўтар пераклада намераны гэтай зімою выступіць са сваімі перакладамі ў Беластоку, Бельску і Гайнаўцы. Частка перакладаў будзе таксама надрукавана на старонках «Рускага голасу».

Газета адзначае, што пераклады П. Юр'ева з'яўляюцца першымі перакладамі на рускую мову твораў паэтаў з брацкага аб'яднання і выказвае меркаванне, што рускія чытачы ў Польшчы ахвотна пазнаёмяцца таксама і з работамі маладых беларускіх празаікаў.

З свайго боку шчыра вітаем кацтоўную ініцыятыву П. Юр'ева і «Рускага Голасу». Гэты першы крок у развіцці кантактаў паміж братнімі літаратурнымі арганізацыямі дае новыя магчымасці і ў ажыўленні культурнай дзейнасці нашых таварыстваў. Напрыклад, супольныя літаратурныя вечарыны, дыскусіі ці іншыя мерапрыемствы.

Варта, каб аб гэтым падумалі абедзве арганізацыі.

(рл)

Бедныя і багатыя

У Гайнаўскім павеце недалёка лініі, якая аддзяляе на карце два паветы (Бельскі і Гайнаўскі) ляжыць вёска Ленева. У ёй 57 гаспадароў, і яна наогул не багатая. Гаспадары не маюць многа зямлі, ды і зямля слабая. Хоць і людзі жывуць тут бедна, але 3 асобы з Ленева ўжо закончыла настаўніцкую студыю ў Беластоку, 6 асоб маюць сярэднюю адукацыю, 1 — канчае Палітэхнічны інстытут, а 2 вучацца ў сярэдняй школе. Усіх разам, тых хто ўжо закончыў адукацыю, або яшчэ вучыцца, будзе 13 чалавек.

У адлегласці 2 км. ад Ленева знаходзіцца вёска Чыжы. У ёй 220 гаспадароў. Вёска багатая, зямля добрая. Але сярэднюю адукацыю мае ўсяго толькі адна асоба. З вышэйшай адукацыяй увогуле нікога няма.

А чаму?

вл.

гутная, што пасля майго чарговага выбрыку Крыся з яшчэ большым імкненнем спяшылася на спатканне.

Так здарылася і на гэты раз. Яна прыйшла на наступны дзень у хусцінцы і спыталася:

— Ты нічога не заўважаеш? Не? Пачакай тут. Я зайду на гару першай!

Якраз у гэты дзень мая галава была занята важнай справай, наогул мала бачыў з таго, што рабілася навокал. Калі ўзабраўся, Крысю застаў без хусткі. Косаў не было. Валасы падстрыжаныя так, як стрыгуцца кітайскія дзяўчаты. Але я, вахлак, на ацаніў яе ўчынку.

— Выдумала нешта... — кінуў я сваёй грубай манерай.

Яна абразілася. Абраза яе была ціхай, сціплай. Яна пайшла на край гары, села, адвярнула ад мяне твар. Я заўважыў кроплі слёз на кніжцы, якія яна старалася прыкрыць насоўкай, і пачаў угаварваць:

— Ну, зразумей жа ты, ёсць такія справы, пра якія не маю права гаварыць!

— Ты мне не верыш? Я хачу пра цябе ведаць усё-усё! Клянуся памяццю маёй мамусі, што нікому не скажу.

Што яна нікому не скажа, я быў упэўнены. А калі так, дык, чаму не адкрыць ёй усю таямніцу? І я расказаў.

У той час у Вільні ўрад меў клопатаў з адной студэнцкай дэмакратычнай арганізацыяй. Кіраваў ёю аўтарытэтны таварыш, здаецца, прозвішча яго было Шус. Не прыдумаўшы нічога лепшага, дэфензіва нанесла гэтай арганізацыі ўдар старым метадам царскай ахранкі. Сышчыкі падвартавалі Шуса на вуліцы, кінулі яго ў машыну, задушылі,

завезлі за горад і падстроілі так, быццам Шус павесіўся сам. Да мяне на кватэру сёння рана прыйшлі з універсітэта і прапанавалі з'явіцца ноччу ў гарадскі парк. Там мы меліся нешта рабіць.

Выслухаўшы мяне, Крыся ўскрыкнула:

— А можна з табой?

Мяне ўразіла тое, што яна пра гэты выпадак, які сёння ўзбударажыў усю Вільню, нічога не чула. А калі ад мяне даведалася, то кранула яе не тое, што загінуў добры чалавек, але факт, што трэба некуды ісці. Для яе гэта было ні больш, ні менш як цікавая экскурсія, якая абяцала шмат хвалюючых прыгод.

— Ну і чаго ты зноў надзьмуўся! — прыстала яна ледзь не з плачам.

— Калі ты якаясьці...

— Янэк, я буду такой, якой ты хочаш! Ну, як найлепшай! От пабачыш...

Мы адразу памірыліся.

Тады яна даверыла ўсе свае таямніцы.

Я даведаўся, што бацька яе — камандзір дывізіі — з зімы стаяў на нямецкай граніцы, таму я яго рэдка бачыў. Яшчэ мне стала зразумелым, чаму ў Крысі так выдзяляліся рысы ўсходнеславянскай натуры. Яе маці была руская, памерла ад родаў другога дзіцяці, калі дачцы было ўсяго два гады. Генерал узяў за жонку старую дзеву. Дзева дала запавет не мець дзяцей, каб яны не перашкодзілі выхаванню Крысі. Але, здаецца, падчарыца вялікай прыхільнасці да мачыхі не мела.

10

Вечарам Крыся нібы легла спаць, а дванаццатай гадзіне апранулася і вышмыгнула праз акно на двор. Мы пайшлі ў горад. Ля парка пакінуў яе на тратуары, а сам накіраваўся дамаўляцца.

— Ты паручаешся за яе? — спытаўся ў парку ў мяне знаёмы студэнт.

— Так! — без вагання заявіў я.

— Тады вядзі...

Спалоханая Крыся спаткала мяне трывожным пытаннем:

— Ой, Янэчак, а ты за гэта не пападзеш у турму?

Пытанне мяне раззлавала. Я моўчкі ўзяў яе за руку і пацягнуў за сабой, падумаўшы: — «І трэба ж было мне браць абузу!...»

Яшчэ днём студэнты ў прыватнай друкарні падрыхтавалі некалькі тысяч пракламацый. На адных лістоўках былі словы перасцярогі начальнікам горада, на іншых — заклік да жыхароў выходзіць заўтра на пахаванне. Убачыўшы яшчэ некалькі рослых і здаровых юнакоў, я адразу зразумеў, чаго паклікалі мяне. Думалі, што я — чалавек надзвычайнай сілы. І гэту сілу, калі сёння будзе патрэбна, разам з іншымі павінен я паказаць.

Разаслаўшы некалькі груп з пракламацыямі ў далёкія, але менш небяспечныя часткі горада, студэнт узяў мяне, Волю, Крысю і накіраваўся да вуліцы Міцкевіча, якая была побач.

З парка мы ішлі ўверх па галоўнай віленскай магістралі. Крыся з Воляй, абняўшыся, крочылі ўперадзе прыязна, як гэта могуць рабіць толькі дзве саперніцы з вышэйшага свету. Я з Яцкевічам (так звалі студэнта) неслі пад пахай пакецікі. Была гадзіна ночы. На залітай электрычным святлом вуліцы — ні душы.

— Тут, — шапнуў студэнт, дайшоўшы да першага сквера, і сыкнуў на дзяўчат, каб спыніліся. — Высыпай раней ты свае, а на Лукішскім я выкіну!

(Працяг будзе)

У СКАФАНДРЫ НА ДНО

Усплёскі вады, кругі на паверхні, і мора праглынула вадалаза. Яго цяжкія свінцовыя падошвы ступілі на дно на глыбіні 55 м.

Вадалаз аглядзеўся. Недзе далёка дно апускалася ўніз. Вадалаз ішоў па каралаваму саду. Раптам ён затрымаўся ў здзіўленні. Наперадзе ўзвышаліся будоўлі. І чым бліжэй ён падыходзіў да таго, што лічыў творам фантазіі, тым выразней паказваліся зарысоўкі калонаў, дахаў, сцен з дзіркамі акон.

Вадалазу здавалася, што ён ідзе па невядомай краіне далёкіх вякоў. Так, падводны горад не быў міражом. Несумненна, гэтыя будоўлі створаны рукой чалавека.

Наклон дна вёў ўніз. Глыбіня павялічвалася. Вадалаз разумеў, што ў такім забеспячэнні прадаўжаць падарожжа рыскоўна, ды яго цягнула ўсё далей...

І вось вадалаз затрымаўся перад высокімі будоўлямі, а потым ўвайшоў у сярэдзіну. Заглядаў у пакоі, пакінутыя жыльцамі. Ды не, яны заселены. У адным з іх размясціўся гіганцкі краб. У канцы калідора ён заўважыў студзяністую масу асмінога. Небяспека была блізка, і вадалаз павярнуў назад.

Па меры, як вадалаз падніімаўся на паверхню, горад знікаў.

— Вы што, з месяца, — закрычаў нервова камандзір, калі быў зняты скафандр.

— Не з месяца... Я падняўся з затануўшага горада.

Гэтыя словы наэлектрызавалі ўсіх.

На твары кіраўніка экспедыцыі з'яўляецца ўсмешка:

— Порт - Райяль!

Радам з вадалазам ляжыць скафандр. З яго сцякае вада Порт-Райяля — пірацкага горада XVII стагоддзя.

ГОРАД ПІРАТАЎ

Пасля адкрыцця «Індыі» (Амерыкі) Калумбам, багацце пачало струёю плысці ў каралеўскую казну Іспаніі. Грабілася багацце тубземцаў, іх саміх нечалавечна эксплаатавалі на залатых рудніках і плантацыях. Ды вось і на разбойнікаў знайшліся разбойнікі. Гэта былі піраты — страшныя марскія разбойнікі. На Антыльскіх астравах пышна расквітнела новае рамясло — паляванне на караблі. Сапернікі Іспаніі — англічане, французы, галандцы — зрабіліся іх апекунамі. Многія слаўныя англійскія маракі ад вядомага Фрэнціса Дрэйка да адмірала Ансана былі па сутнасці «піратамі яго вялічаства».

Знішчэнне тузэмцаў выклікала нястачу ў рабочай сіле. Тады іспанцы сталі прывозіць у свае калоніі чорных нявольнікаў з Афрыкі. Зборным пунктам таргоўлі «жывым таварам» стаў Порт-Райяль на Ямайцы. Ён зрабіўся таксама базай для караблёў «каралеўскіх піратаў». У 1655 годзе англійская эскадра заваявала Ямайку. Гэта замацавала Порт - Райяль як пірацкую сталіцу.

Таргоўля нявольнікамі і разбой былі асноўнай крыніцай вялікага багацця і славы Порт-Райяля.

У гавані Порт-Райяля заўсёды сталі дзесяткі караблёў. Самымі частымі гасцямі былі тут караблі з пірацкім флагам: чэрапам і двума скрэшчанымі касцямі на чорным фоне.

У порце яны адчувалі сябе бяспечна. На беразе былі назіральныя пункты. Калі пірацкі карабель праследваўся ваеннымі караблямі, адразу яму на дапамогу ішлі дзесяткі пірацкіх парусоў.

Што далей здарылася з Порт - Райялем і як ён папаў на дно мора, чытайце ў наступным нумары.

ПАПРАЎКА

У № 37, 38, 39, 40 і 41 «Нівы» мы надрукавалі артыкул п. з. «З гісторыі беларускай кухні».

Просім прабачэння ў аўтара гэтага артыкула І. П. Корзуна за тое, што мы не надрукавалі яго прозвішча.

УСЯКАЯ ЎСЯЧЫНА

ДЗЕ НАЙБОЛЬШ РАДЫЁПРЫЁМНІКАЎ

У Ісландыі прапарцыянальна да колькасці насельніцтва больш радыёпрыёмнікаў, чым у іншых краінах свету. На 40.000 сем'яў там ёсць 46.000 апаратаў, г. зн. многія сем'і маюць па два радыёпрыёмнікі.

КАРОВА, ЯКАЯ ГАВОРЫЦЬ

На выстаўцы ў Дрэздзене ў Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы выстаўлена карова, якая гаворыць. Гэта, зразумела, не сапраўдная карова, а зробленая з пластыку. З дапамогай спецыяльнага прыспасаблення яна паясняе аб дзейнасці важнейшых органаў каровы.

АДЗІН СУПРОЦЬ 50 АКУЛ

Мексіканскі плывец Окана, плывучы морам каля вострава Катыліны, напаткаў стада акул, якое складалася прыблізна з пяцідзесяці штук. Ён, ныраючы і змяняючы напрамак, пачаў уцякаць ад акул, сярод якіх дзве, не меншыя 4 метраў, атакавалі плыўца. Яму шчасліва ўдалося ўцячы на сваю лодку.

КВЕТКА - ПАДПАЛЬШЧЫК

У адным з штатаў Індыі ўспыхнуў грозны пажар. Лес загарэўся як падпалены адразу ў некалькіх месцах. Доўга не маглі знайсці віноўнага. Урэшце адзін стары ляснік сказаў, што лес загарэўся па віне... невялікай духмянай кветкі. Яго словы былі прыняты як жарт. Аднак лабараторныя доследы пацвердзілі «віну» кветкі. Сцяблiны, лісты і кветкі гэтага эфіраноса так многа маюць у сабе гаручага масла, што ў гарачую пагоду яны загараюцца і могуць стацца прычынай пажару ў лесе. Словы лясніка пацвердзіліся.

6 ВЯСЕЛЛЯЎ РАЗАМ

Ёсць у Італіі невялікае мястэчка Мантэмогіё. Жыве ў ім 160 жыхароў. Гэтае мястэчка нядаўна так праславілася, што прыехала сюды вельмі многа цікавых з усіх бакоў свету. А ўсё з выпадку адной сямейнай урачыстасці, якая адбылася ў сям'і Коста.

Перад алтаром старога касцёлка ў шлюбных уборах сталі 6 пар, прычым 6 асоб сярод іх былі сваякамі. Значыць, жаніліся браты: Даменіко, Давід, Джаванні і Ларэнцо Коста.

Выходзілі замуж іх сёстры: Анамарыя і Роса. Ды гэта не ўсё. Ларэнцо і Джавані — блізняты, а муж Росы — Альдо Рысэта быў адначасова братам жонкі Ларэнца — Кармеліі.

6 вяселляў за адным сталом—справа нялёгкая. Чаго аднак нельга зрабіць у згоднай сям'і.

Вясельныя ўборы падрыхтавала Роса — краўчыха, якая з 25 метраў белага атласу і 12 метраў цюлю зрабіла багатыя ўборы сабе, сястры і 4 братовым.

Вяселле адбылося ў мамы Коста, якая акрамя дзяцей, якіх сёння жаніла, мае яшчэ пяцёра. Значыць агулам радзіла і выхавала адзінаццаць дзяцей.

НОВЫЯ КНІГІ

Нядаўна ў нашыя кнігарні паступіла ў продажу вельмі цікавая і карысная кніжка Ул. Сласоўскага «Zasady samokształcenia», якая мае 234 стар. і каштуе 18 зл.

Гэтая кніжка лёгка напісана, можа зацікавіць не толькі самавукаў, яе можа чытаць кожны, хто цікавіцца справай асветы і культуры ў нашым грамадстве.

У нас шмат яшчэ моладзі, якая пасля 7 гадовай школы не вучыцца далей. Сярод іх ёсць і тыя, хто вучыцца сам і павышае сваю адукацыю. Але ёсць і такая моладзь, якая хацела б далей вучыцца не адрываючыся ад дому, але не ведае, як гэта зрабіць, ад чаго пачаць. Вось у гэтай кніжцы, калі яе прачытае, знайдзе адказ.

(мб)

Беларускія народныя абрады, звычаі і абычаі

Аб беларускіх абрадах пісалася ў «Ніве» даволі многа. І калі яшчэ я вяртаюся да гэтай тэмы, то не для таго, каб паўтараць сказанае, а для таго, каб сказаць новае.

Хачу, карыстаючыся тым, што маем сваю газету, запісаць некаторыя беларускія звычаі і абычаі, каб яны не забыліся, бо ў іх мы знаходзім шмат і пазнавальнага і выхаваўчага.

Тое, што пішу, я лічу толькі штуршком. Уласцівая сур'ёзная праца над народнымі беларускімі абрадамі чакае нас.

НАРАДЗІНЫ і ХРЫСЦІНЫ

Прымітыўны ў поўным значэнні светапогляд нашых продкаў парадзіў высока гуманітарныя адносіны да цяжарнай жанчыны — будучай маці. Яшчэ сёння кожны ведае, што нельга адмовіць у просьбе цяжарнай, нельга ў яе кідаць вострым і г. д. Такія адносіны ў нашым разуменні цяпер, з пункту гледжання медыцыны, зводзяцца да таго, што нельга, каб цяжарная жанчына нервавалася, трэба яе асабліва шанаваць.

Людзі імкнуліся, каб народ быў шчаслівы, багаты і адсюль прыкметы: чалавек, які нарoдзіцца днём у суботу ці нядзелю, будзе шчаслівы, калі ноччу ў панядзелак ці аўторак — будзе нешчаслівы.

Шчасце нованароджанага залежыць ад маці, таму маці ў час цяжарнасці павінна дбаць аб сабе і дзіцяці. Падчас цяжарнасці, лічылася, маці нельга красці, ілгаць, лаяцца, перадражніваць, хапацца рукамі за голае цела, пазычаць агонь з чужой хаты. Бо калі яна сама будзе рабіць так, то гэтае пяройдзе на дзіцё.

Калі дзіця ўжо нарадзілася, людзі стараліся захаваць яго ад злых духаў. Дзеля гэтага мылі яго (калісь людзі не ведалі, што дзеля гігіены і здароўя трэба купаць дзіця — яны ўводзілі разуменне злых духоў і чараў). У ваду, якою мылі дзіця, кідалі грошы, каб было багатым.

Пасля нараджэння бываюць адведкі. Адведнікі прыносяць падарункі, іх таксама частуюць ад дзіцяці. Давялося і мне быць у адведках. І хоць не была я зусім галодная, мусіла штось з'есці. Гэта ж ад нованароджанага чалавека — адмовіцца нельга.

Праз некаторы час пасля адведак адбываюцца хрысціны. Галоўныя асобы на хрысцінах: кум, кума, бабка, бацька і маці. Гасцямі на хрысцінах могуць быць толькі жанатыя і замужнія.

З давен даўна асноўным пачастункам на хрысцінах з'яўляецца бабіна каша. У розных мясцовасцях па-рознаму падыходзяць да бабінай кашы. Пераважна бывае так: бабка прыносіць кашу, якую сама спякла ў асобным гаршку і, выказваючы спецыяльныя словы, перадае гаршок куму. Кум разбівае гаршок. Калі каша не рассыплецца, нованароджанае дзіця будзе шчаслівым, калі рассыплецца — будзе нешчаслівым.

Гаршок разбіты,
Каша на стале ляжыць.
О, харошая доля Заранкі, —
Будзе ён здаровы, багаты, шчаслівы.

Кум:

Бабка кашу добра зварыла,
Бабка кашу добра змясіла.
Жычым ёй, каб сто нядзеляў
бабкай была,
Каб гэткую кашу заўсёды варыла.

(З неапублікаванага лібрэта да оперы Анны Міцюс «Кара за сто год», напісанага аўтаркай паводле аднайменнай беларускай легенды, запісанай беларускім этнографам Раманавым (Радзімічам).

На хрысцінах спяваецца шмат песень, асноўная рыса якіх — імкненне зрабіць дзіця шчаслівым. У хрысцінных песнях выказваюцца і адносіны бацькі да нованароджанага: калі сын, бацька вельмі задаволены — ён і гаспадарку павядзе і ажэніцца з часагам.

Жартоўныя хрысцінныя песні часта смешна расказваюць аб бабцы, кумах, развесяляюць гасцей.

(вл)

Аб Гайнаўскай хуткай дапамозе

«Лепш ніколі не знаць дактароў» — часта чуем гэтыя словы. Пэўна, што хварэць нікому прыемнасці не робіць, але людзі хварэюць і на гэта няма пакуль універсальнага сродка. Аднак ёсць многа спосабаў дапамагаць людзям у хваробе, спяшацца ім на дапамогу.

Адзін з такіх спосабаў — гэта агульнавядомая хуткая дапамога.

І тут, скажам канкрэтна, павятовая хуткая дапамога ў Гайнаўцы не вельмі спяшаецца з дапамогай.

Прыклады з вёскі Кленікі.

Купрыяновіч Надзя нарадзіла дзіця. Роды былі цяжкія. Пазванілі да хуткай дапамогі ў Гайнаўцы. Лекар, які прыехаў, выказаў сваё незадавальненне, — што, моў, бабак у вас няма? Не хацеў нават браць хворай у бальніцу, і толькі дзякуючы станоўчай паставе людзей, уступіў і забраў.

У ліпені г. г. захварэла старая жанчына Леанюк Софія. Мясцовы фельчар сам пазваніў у Гайнаўку, каб прыехала хуткая дапамога. Сказалі, што прыедзе за 2 гадзіны. Не прыехалі за 2 гадзіны, не прыехалі праз ноч і з'явіліся толькі на другі дзень. Забралі, і праз 2 гадзіны жанчына памерла ад «завароту кішак».

На Гайнаўскую хуткую дапамогу наракаюць не толькі ў Кленіках.

Вось што піша чытач з старога Ляўкова:

Ліст у рэдакцыю

Хуткая дапамога — гэта вельмі добрая рэч у нясчасных выпадках, толькі яна не ўсім аднолькава дапамагае.

Прывяду вам некалькі фактаў. Адзін з іх — гэта выпадак з Канстанцінам Паўлоўскім з Ахрымоў. 30.ІХ.59 г. пападае ён пад матор на сваім падворку і ломіць нагу. Людзі вызываюць па почце хуткую дапамогу з Гайнаўкі. Адказваюць, што яна «ў тэрэне». Звоняць у Беласток: «Прышліце самалёт!» Адказваюць, што паляцеў у Варшаву.

І прыйшлося чакаць хуткую дапамогу больш дзвюх гадзін.

У Гайнаўцы зрабілі Паўлоўскаму аперацыю, але ўжо, відаць, позна, бо ў ночы ён памёр. Другі факт. Калі ў маёй дачкі Валянціны Саевіч захварэла адразу двое дзяцей (аднаму 2 гады, другому 8 месяцаў), яна папрасіла кіраўніка школы Рыгора Карольку, каб змерыў тэмпературу ў дзяцей. Было па 41 градусу. Дачка звоніць да хуткай дапамогі. Тлумачыла з поўгадзіны: то колькі зямлі, кароў, а калі, а ад чаго, а ўрэшце, які ўзрост. Сказалі, што дзецям да трох год хуткай дапамогі няма.

Завезла дачка дзіця ў бальніцу толькі на другі дзень, бо яшчэ трэба было вазіць да Нараўкі па накіраванне, без яго не прымуць у бальніцу. Неўзабаве ў бальніцы дзіця памерла. Лекары лаюць тады дачку, чаму так позна прывезла.

У хуткім часе захварэў і мой зяць Ян Саевіч, лясны рабочы. Паклікалі хуткую дапамогу. Але машына прыехала толькі да вёскі Леўкава і не хацела ехаць на калёнію. Давай ім хворага сюды.

Я ім тлумачыў, што не маю каня і не пайду ўначы будзіць людзей. Саевіч жыве ж пры самым гасцінцы. Калі заехалі насупраць хаты Саевіча, то зноў не хацелі пад'ехаць да хаты: патрабуючы, каб хворага вынеслі. Але і тут я заявіў, што маю 70 год, а хворы важыць 90 кг. Тады насілу пад'ехалі бліжэй і забралі. Быў яшчэ і такі выпадак: Павел Асташэўскі з Макаўкі ехаў на хрысціны да Арэшкава. З Гайнаўкі Асташэўскі паехаў веласіпедам да Бельска, а жонка — фурманкаю да Арэшкава. Па дарозе конь, напалоханы аўтамашынай, перакуліў воз. Кабету пакалечыла. Хтосьці завёз яе ў бальніцу, але ёй не зрабілі перавязкі, бо яна не мела накіравання. Вярнуўся муж з Бельска, знайшоўшы жонку ў шпіталі, паехаў да Нарвы па накіраванне. Яшчэ добра, што там паверылі завочна.

Ці не пара было б ліквідаваць падобны бюракратызм?

АЛЯКСАНДР ГРЫЦ
Старое Леўкова
Гайнаўскі павет

„NIWA"

Organ ZG BSTK. Adres ZG BSTK: Białystok M. C. Skłodowskiej 1. tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25 89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.
Zamówienie na „Niwę" z krajów europejskich tak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA" Warszawa Krakowskie Przedmieście 1. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką [illegible] wynosi $ 4.18.
Nkł. 5130 Bltk. P-3

ФОНД НА ПАБУДОВУ ШКОЛ 1000-ГОДДЗЯ

Прыемна паглядзець, калі ў вёсцы прасторная прыгожая школа. І ў нас многа такіх школ. Але шмат яшчэ ёсць вёсак, дзе па прычыне цеснага памяшкання няма належных умоў да вучобы. Там неабходна пабудаваць новы школьны будынак. Сяляне актыўна ўключаюцца ў будаўніцтва школ да 1000-годдзя, уносячы свае ўклады солтысам.

І так вёска Белявічы ўплаціла ўжо больш 3 тысяч зл. Мялешкі — 1512 зл. Іншыя вёскі з грамады Гарадок Беластоцкага павета таксама нядрэнна выконваюць грамадскі абавязак. Найгорш абстаяць справы ў Страшаве. Там ўсяго толькі адзін настаўнік Мікола Лебедзінскі ўнёс 198 зл.

* ✲ *

У грамадзе Трасцянка (Гайнаўскі павет) найлепш уносяць свае належнасці на пабудову школ 1000-годдзя жыхары вёскі Сапы. Солтыс з гэтай вёскі здаў ужо ў банк 2128 зл. Куды горш адносіліся да свайго грамадскага абавязку жыхары самай Трасцянкі. Там солтыс здаў толькі 1244 зл.

* ✲ *

Кадта ж дрэнна з уносінамі на пабудову школ у вёсцы Махнатае (Гайнаўскі павет). Жыхары Махнатага павінны ў гэтым годзе ўплаціць на будову школ 25000 зл, а ўплацілі толькі 785 зл. (мх)

У ДЗЕНЬ КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

У паветах скліканы ўжо камітэты святкавання 42-ой гадавіны Кастрычніцкай Рэвалюцыі.

У Дамброве Камітэт налічвае 20 членаў. Узначальвае яго І сакратар КП ПАРП Уладзімір Канстанчук. 7 лістапада ў Дамброве адбудзецца ўрачысты сход. У мастацкай частцы выступіць мастацкі калектыў песні і танца, які існуе пры Галоўным праўленні БГ-КТ.

* ✲ *

7 кастрычніка адзначаць ўрачыста і нашыя вёскі. У Махнатым (Гайнаўскі павет) адбудзецца ў школе ўрачыстасць для вучняў. Вечарам адбудзецца ўрачысты сход з мастацкай часткай для дарослых.

АБМЕН ЧЛЕНСКІХ БІЛЕТАЎ У АДДЗЕЛЕ БГКТ У БЕЛАСТОКУ

Ад 1 кастрычніка г. г. Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку пачаў праводзіць абмен членскіх білетаў.

Новыя членскія білеты можна атрымаць кожны дзень у памяшканні Аддзела на вул. Марыі Кюры-Складоўскай 7, у пакоі 11, ад 8 да 18 гадзін.

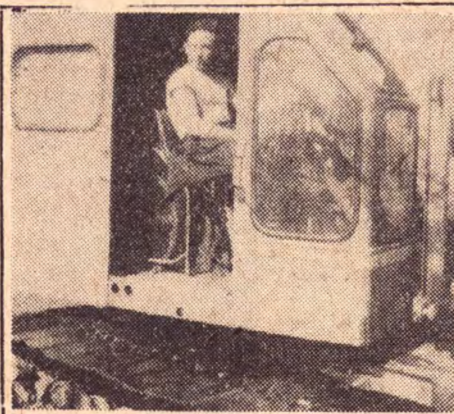

На меліярацыі ў аколіцах Андрыянак, Сямяціцкага павета. Аператар Яўген Хмур за 8 гадзін працы, выкапае гэтай машынкай 200 кубічных метраў зямлі. На гэтым аб'екце ён ужо выкапаў каля 10 км. меліярацыйных равоў.

Фота — В. Баршэўскі

ПОМНІК У ГОНАР ЗАМАРДАВАНЫХ

Нядаўна ў Валілах (Беластоцкі павет) створаны камітэт пабудовы помніка ў гонар замардаваных жыхароў вёскі Папоўка. Вырашана, што помнік пабудуе грамадскасць чатырох грамад, а менавіта: Валіл, Каралёвага Мосту, Гарадка і Залук. Зараз збіраюцца грошы. Вёска Пешчанікі сабрала на пабудову помніка больш 400 зл.

Некалі мы пісалі ў Ніве» аб «чароўных» практыках арлянскай Жоські. Мінулым годам Жоська закончыла свае практыкі. Яна памерла звычайнай смерцю, як кожны стары чалавек.

Але, незадоўга пасля яе смерці, знайшлася ў Орлі яе наследніца. Яна малодшая дачка Жоські — Валянціна Паплаўская. Паплаўская гаворыць, што маці перад смерцю пераказала ёй усе свае «чароўныя» таямніцы. Дзякуючы гэтаму, яна цяпер, так як некалі Жоська, можа «вылячыць» замовамі ўсялякія хваробы. Вядома, Паплаўская яшчэ не атрымала такой папулярнасці, якой карысталася яе маці. Яна пакуль што «чараўніца», так сказаць, малодшага рангу. Але ўсё ж-такі знаходзяцца наіўныя, якія прыязджаюць да Паплаўскай «лячыцца». Бельскі Аддзел аховы здароўя пакуль што глядзіць на гэта праз пальцы. Мабыць чакае, каб «чараўніца» ўзрасла, памацнела. А ці не лепш прыпчаміць шарлатанскія практыкі Паплаўскай на пачатку? (вб)

Свята дубяжынскай моладзі

Моладзь вёскі Дубяжын у Бельскім павеце ўрачыста адзначыла першую гадавіну ўтварэння ў вёсцы гуртка БГКТ. 11 кастрычніка г. г. у мясцовай школе моладзь наладзіла вечарыну, на якую прыбылі сакратар ГП БГКТ Віктар Швед, старшыня павятовага аддзела БГКТ у Бельску-Падляскім Кастусь Майсеня і актывіст Бельскага Аддзела БГКТ Мікола Калядка.

Невялікая школьная зала не магла змясціць усіх зацікаўленых рознага ўзросту — ад малодшых дзяцей да старэнькіх дзядкоў і бабулек. Запоўніліся малыя сенцы, і нават частка асоб засталася за школьным парогам на панадворку. Усе чакалі мастацкую частку. Неўзабаве выступіў вядомы ўжо не толькі ў сваім павеце дубяжынскі хор, які выканаў некалькі беларускіх і польскіх песень.

І што мяне асабліва зацікавіла, гэта тое, што да хору далучыліся ўсе прысутныя, не выключаючы самых малодшых. Развесяліла ўсіх асабліва маленькае дзіцятка, якое, шырока расставіўшы ножкі і бадзёрыста задзёршы ўверх галоўку, таксама спявала на свой лад.

Працаўнік цэнтральнай парадні аматарскага мастацкага руху ў Варшаве мгр. Бажэна Шыпульская, якая прыехала ў Дубяжын вывучаць зацікаўленні дарослай моладзі, надта захапляючыся вечарынай, са здзіўленнем сцвердзіла, што яна пабывала ўжо ў многіх мясцовасцях нашай краіны і нідзе яшчэ не сустрэла такой распяванай моладзі.

На вечарыне выступіў у якасці паэта Віктар Швед, які чытаў свае вершы і быў надта горача прыняты і ўзнагароджаны букетам прыгожых кветак.

Пасля вечарыны адбыўся прыём, наладжаны членамі гуртка БГКТ. І калі музыканты з Бельска-Падляскага прыняліся за свае інструменты, і паліліся прыгожыя мелодыі танцавальнай музыкі, ніхто не ўсядзеў за сталом. У невялікай зале аказалася надта цесна танцуючым парам. І вось у гэты час дубяжынская моладзь задумалася паважна над тым, што зрабіць, каб у вёсцы была святліца.

У Дубяжыне існуюць магчымасці пабудовы святліцы. Верым у ініцыятыву дубяжынскай моладзі — членаў гуртка БГКТ.

Верым, што неўзабаве надыйдзе час, калі дубяжынская моладзь будзе праводзіць культурна час у новай святліцы, пабудаванай сваімі ўласнымі сіламі.

В. Ш.

Уплыў ССМ

Раней у Семяноўцы (Гайнаўскі павет) моладзь была некультурнай. Забавы ніколі не адбываліся без боек. Зусім інакш цяпер. Моладзь культурна гуляе, ветлівая, прыемная.

На паводзіны моладзі мае вялікі ўплыў гурток Саюза сялянскай моладзі, на сходах якога клеймяцца ўсялякія дрэнныя ўчынкі.

Р. М.

Ці зрабіў ужо падпіску на „Ніву" на 1960 г.

Мабыць фельетон М. Кураша занепакоіў некаторых чытачоў. Думка аб гэтым зганяе сон з маіх вачэй. Тэму лічу сваім абавязкам растлумачыць, чаму не выязджаю на Месяц. Па-першае: людзі добрыя, да месяца 380 тысяч кіламетраў. Гэ! гэ! гэ! Падлічыце тады, колькі паводле нашай чыгуначнай тарыфы каштуе білет на поезд. А тады ад такога падарожжа кожны адкажацца.

Па-другое: кватэрнае пытанне на Месяцы не вырашана. Невядома ці ёсць там вадаправод і каналізацыя — гэтага яшчэ вучоныя не ўстанавілі. А на зямлі... ракета не паспее ў касмос ўзляцець, як вашу кватэру зоймуць і тады кукарэкай колькі ўлезе.

ПРЫЧЫНЫ

Па-трэцяе: рэдакцы за межы краіны высыла «Ніву», а за межы зямлі пакуль што яшчэ не. А я, як многія чытачы, без «Нівы» жыць не магу.

Па - чацвёртае: нашы крытыкі заняты самакрытыкай і мне яшчэ не надакучылі, таму спяшацца з выездам няма патрэбы.

Па - пятае: сам грамадзянін Кураш пацвярджае, што на пазалочаным Месяцы ўсе справы блішчаць — значыць пісаць там няма аб чым. Другая справа ў нас. Дзе ні павярніся — на тэме спатыкнешся.

Напрыклад: у Беластоцкай ратушы адкрыта выстаўка беларускага народнага мастацтва. Паміж усялякімі экспанатамі ляжыць пара лапцей. Звычайныя лыкавыя лапці без мастацкай апрацоўкі. Хацелася мне гэтыя лапці забраць, але жоўты быў меншы, а другі, белы, большы. Адным словам непарныя, што часта здараецца з абуткам у крамах ГС.

Магчыма арганізатары выстаўкі, ведаючы наведвальнікаў, спецыяльна палажылі непарныя лапці, каб іх «не падлімонілі».

На выстаўцы параскладаны тканіны, кілімы, нацыянальныя касцюмы, ганчарныя вырабы і іншая ўсячына, а купіць — нічога не купіш. Міністэрства культуры ўсё закупіла, мабыць па знаёмству, як ў нашых магазінах.

Стаіць на выстаўцы і плецены жбан. Вельмі практычная рэч. У хаце аздоба, а калі непатрэбны госць з'явіцца, гаспадар залезе ў жбан, пакрыўку зачыніць і няма яго ў хаце.

Што там гаварыць! Такой выстаўкі на Месяцы не знайсці. Самі бачыце, людзі мілыя, чаму не варта на Месяц пераносіцца.

Дзядзька Лявонь

НА ТЭМУ ДНЯ

У нядзелю ў вёсцы Новай
Солтыс склікаў сход вясковы
Кураць, раяць аб прагрэсе,
Аб сялянскіх інтарэсах.

Годзе раіць, кажу гулка:
Закладайце хлопцы кулка,
З ФРР-а карыстайце
І машыны набывайце

Час пакінуць, дарагія,
Сярпом жыта пажынаць,
Хай на нашых, на палетках,
Жнеі з сталі стракацяць.

А цапы трэ' папаліці,
Я даю усім загад.
Хай у нас на загуменнях,
Заракоча агрэгат.

І матычкі не патрэбны!
Трэ' капалкаю капаць,
А і нават непрыстойна
Уверх сядзэнямі стаяць.

Цэлу восень — з дня да ночы —
Усё капайся, нібы жук,
Засыпае пяском вочы,
Не сагнеш ад болю рук.

Мы з каробкі сеем збожжа
Жураўлёў каб накарміць.
І чаму, я сам не знаю,
Нам аб гэтым не забыць?

Лепш у сеялку засыпаў
І паехаў па раллі,
Вераб'і тады не страшны,
І не страшны жураўлі.

Заарэ нам трактар поле,
Кінеш вокам, што за шыр!
І, як лес, шуміць пшаніца,
Дзе даўней стаяў пустыр.

А ў працы аграномы,
Будуць раіць, памагаць,
Растлумачаць усе законы —
Як дзе сеяць, гадаваць.

Заатэхнікі, таксама
Ў нас пачэсны займуць пост,
Каб з хлява кароў вясною,
Не цягаці больш за хвост.

Прымітыўну гаспадарку
Назаўсёды трэ' забыць,
А тады нам стане лёгка,
І багата будзем жыць.

Вось для гэтага і трэба
Гурткі, хлопцы, закладаць.
Каб на вёсцы перасталі,
На жыццё больш наракаць.

Я. БЕРАЗАВЕЦ

АФАРЫЗМЫ КАЗЬМЫ ПРУТКОВА

Лепш скажы мала ды добра.

*

Балбатун падобны на маятнік: аднаго і другога неабходна затрымаць.

*

Певень прачынаецца рана, а злодзей яшчэ раней.

НА БАЗЕ МЫС КАНАВЕРАЛ.

Малюнак з «Паэзе сера» (Італія)

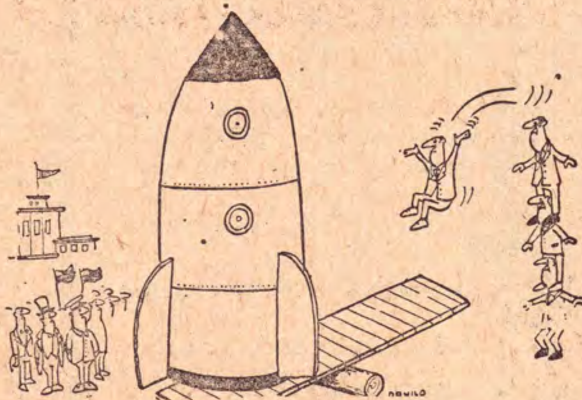

— Паспрабуем так...

— Вася, ты пераблытаў, тут табе не сход...

(«Перац»)

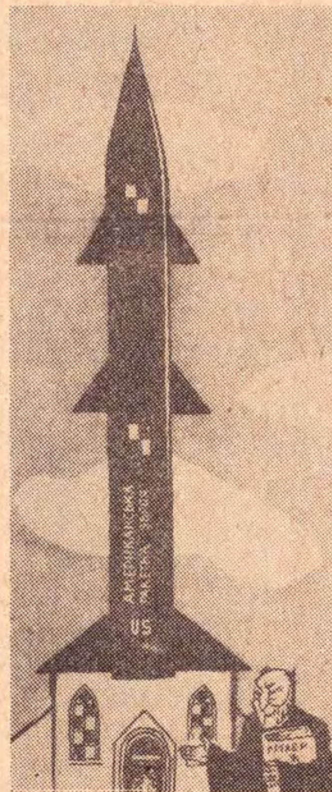

Бонскі храм.

(Кітайскі сатырычны часопіс «Маньхуа»

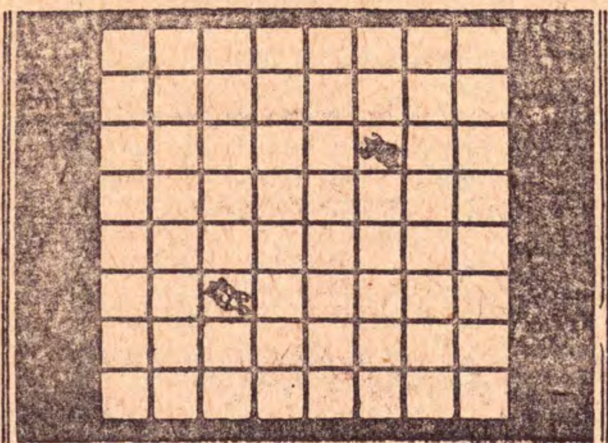

АДГАДАЙКА

На плошчы, падзеленай на 64 квадраты, сядзелі дзве чарапахі — чорная і белая. Чорная чарапаха выбралася да белай пасплетнічаць.

Аднак перш, чым пайсці проста да яе, яна вырашыла пабываць за ўсіх квадратах, толькі па адным разе.

Бяручы пад увагу, што чорная чарапаха магла паўзці ўперад, назад, уверх, уніз і па дыяганалі (наўскос), трэба дапамагчы ёй вызначыць такі маршрут, каб было як найменш заламанняў ліній і ў ніводным квадраце чарапаха не пабывала больш, як адзін раз.

Развязку прысылайце да 10 лістапада г. г.

Узнагароды — 10 цікавых кніжак.

БЕЗ КАНЦЭСІІ

Падчас спора з жонкай пан Паальн з Амстэрдама са злосці адрэзаў жонцы касу. Суд прыгаварыў яго на 48 гадзін арышту за выкананне прафесіі парыкмахера без канцэсіі.

У СУДЗЕ КАЛАНІЗАТАРАЎ

Перад англійскім судом у калоніі Паўночнае Барнэо стаў селянін, абвінавачаны ў гандлі опіумам. Аказалася, што селянін купляў опіум і прадаваў па той самай цане.

— Навошта абвінавачанаму быў гэткі гандаль? — спытаў яго суддзя.

— Каб трапіць у турму, — адказаў селянін, — вашыя ўлады без ніякіх асноў адабралі ў мяне зямлю, пагэтаму дзяржава абавязана даць мне ўтрыманне.

НЕЗВЫЧАЙНЫ ПАДАРУНАК

Бельгійскі прынц Альбэрт, у сувязі з сваёй жаніцьбай атрымаў многа цэнных, дастойных каранаванай асобы падарункаў. Якое ж было яго здзіўленне, калі ён атрымаў ад караля Тайлянду пасылку, у якой знаходзілася тры пары скарпэтак, 6 пар паношаных кароткіх кальсонаў і дзве кашулі. Аказалася, што гэта памылка пошты, якая пасылку, адрасаваную прынцу, ў якой знаходзіўся цэлы сталовы прыбор уручыла тайляндскаму студэнту, а пасылку студэнта — прынцу.

СК.

РАЗМОВА

— Ведаеш, гэты мужчына належыць да тых людзей, якія маюць больш грошай чым розуму.

— Так, і да таго ён не такі ўжо багаты..

ТРЫ СЯСТРЫ

Пан Каладзінскі сустракае свайго знаёмага, якога даўно не бачыў.

— Добры дзень. Што новага? Што цяпер робіш?

— А вось жыву сабе цяпер з трыма сёстрамі на вёсцы, далёка ад горада.

— Ой, табе ж вельмі сумна!

— Чаму? Гэта ж не мае сёстры.

ХВАРОБА

Да неўролага прышоў Кавальскі.

— Калі ласка, пане Кавальскі, сядайце.

Ну як з вашым сном. Лічылі вы, як вам раіў?

— Так, пане доктар. Налічыў 18.456.

— Ну і заснулі?

— Дзе там. Трэба было ўжо ісці на працу.

В. Ж

ГАРЭЛКА

— Не магу нічога сказаць пра вашую хваробу, — сказаў доктар. Здаецца, што гэта гарэлка.

— Тады, — уздыхнуў хворы, — прыду да вас, калі будзеце цвярозым.

ВОПЫТНЫ

— Сынок, — звяртаецца бацька да 7-гадовага хлапчука.

— Нашая сям'я незадоўга павялічыцца. Што бы ты хацеў: сястрычку ці брата?

Хлопчык паціскае плячмі.

— Што з таго, што я б хацеў? Трэба прымаць тое, што пападаецца.

АБЯЦАННІ

— Марыя, — павучае гаспадыня сваю маладую памочніцу, — хачу папярэдзіць, што не жадаю ў цябе ніякіх мужчынскіх візітаў.

— Але ж, — заікнулася Марыя, — няма ў гэтым нічога дрэннага. Мы думаем жаніцца.

— Ці Марыя ўпэўнена ў гэтым?

— Так, яны мне абяцалі.

(Шпількі)

ХТО ЯК П'Е

Дзядзька зайшоў у рэстаран выпіць куфаль піва. Сеў за стол. Насупроць яго сядзеў нейкі панок, які таксама піў піва. Выпіўшы, панок паставіў куфаль на стале дагары дном. Дзядзьку гэта зацікавіла і ён пытае:

— Навошта вы перавярнулі куфаль? А панок у адказ:

— Дзеля таго, каб афіцыянт ведаў, што я не жадаю піва.

— А я і не ведаў гэтага, — здзівіўся мужык, — наша свіння таксама, як наесца — то перакідае карыта дагары дном. Гэта значыць, што яна таксама больш не жадае?..